

**МВС УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА І КІБЕРБЕЗПЕКИ

Кафедра конституційного та міжнародного права

**ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ
ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД**

Навчально-методичний посібник

Для підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр»

галузь знань – 08 «Право»
спеціальність – 081 «Право»

Одеса-2022

*Обговорено та схвалено на засіданні кафедри
конституційного та міжнародного права
Протокол від 12 січня 2022 року № 7*

*Обговорено та схвалено навчально-методичною радою
Одеського державного університету внутрішніх справ
Протокол від 26 січня 2022 року № 6*

Укладачі:

Костова Н.І., кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Одеського державного університету внутрішніх справ.

Львова Є.О. доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного та міжнародного права Одеського державного університету внутрішніх справ.

Юрченко М.М., кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного та міжнародного права Одеського державного університету внутрішніх справ.

Ярмакі В.Х. кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного та міжнародного права Одеського державного університету внутрішніх справ.

Рецензенти:

Давидова І.В. – д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права Національного Університету «Одеська юридична академія»

Резніченко С.В. – к.ю.н., професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ

З 36 : Навчально-методичний посібник / Уклад. Костова Н.І., Львова Є.О., Юрченко М.М., Ярмакі В.Х. – Одеса: ОДУВС, 2022. – 91 с.

У навчально-методичному посібнику містяться матеріали, що сприяють вивченню навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод». Посібник розроблений відповідно до робочої програми для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» (галузь знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право») для студентів денної та заочної форми навчання). Навчально-методичний посібник містить програму навчальної дисципліни з методичними вказівками за кожною темою, планами практичних занять та завданнями для самостійної роботи. У посібнику наведено перелік рекомендованої літератури, яку необхідно використовувати студентам при підготовці до практичних, семінарських занять та екзамену.

Навчально-методичний посібник розрахований на здобувачів вищої освіти закладів МВС України, науково-педагогічних працівників, практичних працівників в сфері захисту прав людини.

УДК 341.231.14(477)(072)

© Костова Н.І., Львова Є.О., Юрченко М.М., Ярмакі В.Х. 2022

ВСТУП

Вивчення здобувачами вищої освіти вибіркової навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» має за мету поглибити знання з практики забезпечення прав і свобод людини в міжнародному просторі, тобто погоджені державами загальнолюдські стандарти прав і свобод особистості, обов'язкові державні заходи щодо забезпечення прав і свобод та охороні їх від різних посягань, а також надання самій особі можливості реалізувати та юридично захищати свої права і свободи.

Проголосивши в Конституції, інших законодавчих актах право людини, після використання всіх національних засобів правового захисту, звертатися за захистом своїх прав до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, Україна тим самим взяла на себе зобов'язання привести національні механізми захисту прав людини у відповідність з міжнародними стандартами.

Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини є результатом тривалої роботи великої кількості держав з узгоджених позицій у галузі прав людини. Держави спрямовують свою діяльність на дотримання універсальних цінностей, з метою забезпечення поваги та захисту прав людини всіма доступними засобами. Вони відповідальні за виконання своїх зобов'язань, в галузі прав і свобод людини, перед своїм населенням і міжнародним співтовариством. Україна, як незалежна держава, приймає участь у розробці міжнародно-правових стандартів прав людини та намагається їх впроваджувати в діяльність суб'єктів публічної влади. Така політика корелюється із положенням Конституції України, відповідно до якого зовнішньополітична діяльність нашої держави спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права. Крім цього, принцип відповідності міжнародним стандартам прав і свобод людини закріплений у статтях Основного Закону.

Актуальність даного навчального курсу полягає в забезпеченні оволодінням сучасними знаннями в сфері міжнародних стандартів в галузі захисту прав людини; вивченню основних понять та принципів Загальної декларації прав людини, Європейської Конвенції про захист прав людини та основних свобод з метою захисту прав громадян України в Європейському Суді.

При вивченні даної навчальної дисципліни застосовуються наступні форми роботи: лекційні, практичні та семінарські заняття, проведення консультацій, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, самостійна робота, складання підсумкового контролю здобувачами вищої освіти.

Метою вивчення даної навчальної дисципліни є глибоке усвідомлення студентами особливостей міжнародного захисту прав людини, поглиблення ними знань з питань міжнародного захисту прав людини в сфері міжнародного співробітництва. Це передбачає більш ґрунтовне вивчення міжнародних стандартів, можливих напрямків співробітництва, форм і методів діяльності, спрямованих на забезпечення ефективності юрисдикційної діяльності під час проведення процесуальних дій.

Завдання навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» полягають в тому, щоб сформулювати у студентів розуміння сучасних проблем правового забезпечення захисту прав людини нормами універсального та регіонального міжнародного права; ознайомлення їх з існуючими міжнародно-правовими механізмами захисту прав людини; з принципами, на яких ґрунтуються міжнародні стандарти в галузі прав людини; з міжнародно-правовими зобов'язаннями України у галузі дотримання прав і основних свобод людини. Студенти вивчаючи навчальну дисципліну «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» можуть використовувати знання набуті при вивченні навчальних дисциплін «Міжнародний захист прав людини», «Теорія держави та права», «Конституційне право», «Міжнародне право», «Право Європейського союзу» та ін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти**:

- застосовувати природні та позитивні права закріплені у міжнародно-правових актах та національному законодавстві;
- беручи до уваги процеси еволюції прав людини впродовж розвитку цивілізації;
- користуватися міжнародно-правовою термінологією у сфері захисту прав людини.

Студенти під час вивчення навчального матеріалу з викладачем або самостійно повинні навчитися орієнтуватися в системі законодавства, правильно тлумачити чинне законодавство.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- суть, поняття, предмет, метод, завдання, функції, принципи навчальної дисципліни;
- чинне законодавство;

В результаті вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод» здобувач вищої освіти отримає певний набір спеціальних та загальних компетентностей освітнього ступеня магістр «Право».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: денна форма – 3; заочна форма – 3	Галузь знань 08 «Право»	Варіативна за вибором студента	
	Спеціальність 081«Право»		
Модулів – 1	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	1-й; 2-й
		Семестр	
Загальна кількість годин: – 90		3-й	2-й; 3-й
		Лекційні заняття	
		14 год.	6 год.
		Семінарські заняття	
		26 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		50 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	Вид контролю: екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної та практичної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/50

для заочної форми навчання – 10/80

**КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ
ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:**

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності у галузі права (СК)	СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України. СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів. СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості
За результатами оволодіння знаннями та навиками з цієї навчальної	ПРН.1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання ПРН.6. Обґрунтовано формулювати свою правову

дисципліни здобувачі вищої освіти можуть набути таких програмних результатів навчання (далі – ПРН):	позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи ПРН.7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання ПРН.9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг. ПРН.12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв’язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу ПРН.15. Мати практичні навички розв’язання проблем, пов’язаних з реалізацією процесуальних функцій суб’єктів правозастосування. ПРН.17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
---	---

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи та практичні аспекти міжнародно-правових стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Тема 1. Поняття та види міжнародно-правових стандартів прав людини.

Поняття міжнародно-правових стандартів прав людини. Види міжнародно-правових стандартів прав людини. Перелік прав людини, які підлягають дотриманню в усьому світі. Нормативний зміст загальноновизнаних прав і свобод людини. Припустимі легальні обмеження прав людини. Юридична природа і обов'язкова сила міжнародних стандартів прав людини. Класифікація прав людини у сучасному міжнародному праві. Поділ прав людини за галузями регулювання: елементарні права, громадянські права, політичні права, соціально-економічні і культурні права, принцип недискримінації. Поділ прав людини за часом виникнення: перше покоління (елементарні, громадянські, політичні права): друге покоління (соціально-економічні і культурні права): третє покоління (права народів). Поділ прав людини за суб'єктом: індивідуальні (права людини) і колективні (права народів). Поділ прав людини по їх змісту: на позитивні і негативні.

Загальна декларація прав людини 1948 р. про права і свободи, які підлягають дотриманню в усьому світі. Комплексний характер прав особи. Перелік прав і свобод людини в Міжнародних пактах про права людини. Перелік прав і свобод людини в Конвенції про права дитини 1989 р. Нормативний зміст міжнародних стандартів прав людини відповідно до Міжнародної Хартії прав людини. Міжнародно-правові стандарти громадянських (особистих) прав людини. Міжнародно-правові стандарти економічних, соціальних та культурних прав людини. Міжнародно-правові стандарти громадянських (особистих) прав людини. Міжнародно-правові стандарти економічних, соціальних та культурних прав людини. Права людини і науково-технічний прогрес. Повага до приватного життя індивіда і його цілісності і суверенітет держави. Відставання правового регулювання гарантій прав людини від науково-технічного прогресу.

Тема 2. Механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини

Передумови виникнення інституту міжнародного захисту прав людини після Другої світової війни. Положення Статуту ООН про права людини і їх правове значення. Становлення принципу поваги прав людини у сучасному міжнародному публічному праві. Поняття механізму утворення міжнародно-правових стандартів. Повноваження органів ООН у галузі прав людини: Генеральної Асамблеї, Економічної і Соціальної Ради, Ради Безпеки. Міжнародного Суду, Секретаріату. Допоміжні постійні органи ООН у галузі прав людини: Комісія по правах людини, її Підкомісія по попередженню дискримінації і захисту меншин. Комісія по положенню жінок. Тимчасові

допоміжні органи ООН у галузі прав людини. Правова природа документів ООН з прав людини. Головні напрямки співробітництва держав у галузі прав людини у межах ООН.

Кодифікація і розвиток міжнародно-правових норм з прав людини. Забезпечення міжнародно-правових стандартів прав людини первинними суб'єктами міжнародного права. Механізми імплементації міжнародно-правових актів з прав людини. Термінологічні аспекти імплементації міжнародно-правових прав людини. Концепція здійснення норм міжнародного публічного права. Доктрина співвідношення міжнародного та національного права. Особливості здійснення міжнародно-правових норм з прав людини.

Поняття імплементації міжнародних стандартів прав людини. Система засобів імплементації міжнародних стандартів прав людини. Механізми імплементації міжнародно-правових актів з прав людини. Термінологічні аспекти імплементації міжнародних норм щодо прав людини. Міжнародні засоби імплементації. Система міжнародних засобів імплементації у рамках ООН. Доповіді держав. Розгляд скарг держав-учасниць конвенції на порушення іншою державою-учасницею своїх зобов'язань у галузі прав людини. Розгляд індивідуальних скарг осіб.

Факультативний протокол 1966 р. до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. Конвенційні органи міжнародної імплементації стандартів прав людини. Співвідношення міжнародного і внутрішньо-державного права у забезпеченні прав людини. Принципи невтручання у внутрішні справи держав (п. 7 ст. 2 Статуту ООН) Справи виключної компетенції держави. Справи, що регулюються виключно нормами міжнародного публічного права. Справи, які держави можуть врегулювати за допомогою міжнародно-правових норм.

Національні засоби імплементації. Національні механізми і процедури імплементації міжнародних прав людини. Ратифікація, приведення у відповідність з міжнародними зобов'язаннями законодавства країни, її судової і адміністративної практики. Імплементація міжнародних стандартів прав людини внаслідок діяльності недержавних організацій. Засоби діяльності недержавних організацій: розслідування брутальних порушень прав людини, публічне обговорення порушень прав людини, публічні доповіді про стан дотримання прав людини, петиції до ООН, інших міжнародних організацій, виявлення фактів, прямі контакти з жертвами порушень прав. Участь недержавних організацій у розробці міжнародно-правових норм у галузі прав людини.

Тема 3. Боротьба держав проти масових і брутальних порушень прав людини

Міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини. Особливості відповідальності в сучасному міжнародному праві. Політичні і економічні передумови порушень прав людини. Сутність, і проблеми визначення масштабів

порушення прав людини. Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і збереження загального миру і безпеки. Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і забезпечення демократії. Поняття, ознаки та принципи міжнародного судочинства щодо захисту прав і свобод людини. Міжнародний суд ООН та інші суди міжнародного характеру щодо захисту прав і свобод людини. Правовий статус суддів міжнародних судів у сфері прав людини. Геноцид - тяжкий злочин проти людства. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання за нього 1948 р.

Міжнародна боротьба з расовою дискримінацією. Юридичне поняття расової дискримінації. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. Міжнародна боротьба з ксенофобією, антисемітизмом. Проект Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства. Визначення міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру. Міжнародно-правове значення проекту Кодексу. Міжнародний кримінальний суд.

Тема 4. Регіональні угоди і органи з прав людини

Особливості регіональних систем захисту прав людини. Необхідність регіональних угод і органів з прав людини. Система регіональних органів у міжнародному механізмі захисту прав людини. Європейська система захисту прав людини. Європейська система правових актів, що визначають міжнародно-правові стандарти захисту прав людини. Рада Європи і Європейський Союз: функції і повноваження з прав людини. Європейська конвенція прав людини 1950 р. і протоколи № 1-11 до неї. Європейський суд з прав людини. Захист прав людини та громадянина в Європейському Союзі. Міжамериканська система захисту прав людини. Джерела. Механізм для імплементації міжнародних зобов'язань. Функції існуючих органів з прав людини. Порівняння з європейською системою захисту прав людини. Прецеденти. Африканська система захисту прав людини. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 р. Механізм імплементації, її ефективність. Регіональні стандарти прав людини щодо переліку прав і свобод. Європейська конвенція про захист прав і свобод 1950 р. і протоколи №1-11. Американська конвенція про права людини 1969 р. Додатковий протокол до Американської конвенції про права людини у галузі економічних, соціальних і культурних прав 1988 р. Протокол до Американської конвенції про права людини про скасування смертної кари 1990 р. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 р. Конвенція СНД про права і основні свободи людини 1995 р.

Тема 5. Міжнародно-правові стандарти окремих прав людини

Міжнародно-правові стандарти прав осіб, що належать до певних груп населення. Міжнародно-правові стандарти прав корінних народів, національних, етнічних, релігійних і мовних меншин. Особливість та співвідношення понять «права людини» і «права народів». Захист прав осіб,

що належать до національних та мовних меншин. Захист прав корінних народів. Нормативний зміст прав народів. Нормативне закріплення переліку прав народів в Статуті ООН, Африканській хартії прав людини і прав народів 1981 р. та інших міжнародних документах. Право народів і націй на рівноправ'я і самовизначення. Право народів на мир. Право народів на розвиток. Право народів на культурний релятивізм. Сучасне розуміння права народів і націй на рівноправ'я і самовизначення. Можливі обмеження прав народів. Загальне визнання недискримінаційної практики надання пільг окремим групам індивідів для забезпечення їм можливості користування правами людини. Міжнародно-правові стандарти прав жінок. Принцип рівності чоловіків і жінок. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок 1979 р. Права дитини. Міжнародно-правові стандарти прав дітей. Фізичні і психічні особливості дитини - соціальні передумови додаткового захисту їх прав. Конвенція про права дитини 1989р. Захист прав осіб із інвалідністю. Захист прав мігрантів, що працюють. Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб. Захист прав пацієнтів.

Змістовий модуль 2

Використання міжнародно-правових стандартів захисту прав людини у правоохоронній діяльності в Україні

Тема 6. Дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини правоохоронними та правозахисними органами України

Поняття правоохоронної діяльності. Система правоохоронних органів України. Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини. Завдання та функції правоохоронних органів. Поняття міжнародно-правових стандартів у діяльності правоохоронних органів України. Захист прав ув'язнених осіб та осіб, які перебувають у місцях несвободи. Реалізація міжнародно-правових стандартів прав людини в системі виконання кримінальних покарань. Захист прав людини у випадках виникнення конфлікту з законом. Легальні обмеження прав і свобод людини, передбачені у міжнародних стандартах: а) обмеження, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання та поваги прав і свобод інших; б) обмеження, які є необхідними для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я чи моральності населення; в) обмеження, які офіційно оголошуються державою під час надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою.

Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення. Попередження катувань та жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів. Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні. Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення

міжнародно-правових стандартів прав людини. Принцип недискримінації у роботі правоохоронця. Профілактика упереджень і стереотипів у роботі правоохоронця. Особливості запровадження нового Кримінального процесуального кодексу. Принципи рівності та недискримінації в роботі правоохоронців. Правовий статус, гарантії діяльності та відповідальність працівника поліції. Зміст державного контролю за діяльністю поліції. Нагляд органів прокуратури за діяльністю поліції та повноваження судових органів щодо здійснення контролю. Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності. Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів. Оскарження незаконних дій працівників правоохоронних органів. Правозахисні організації України та їх вплив на діяльність правоохоронних органів. Адвокатура України як недержавний самоврядний інститут. Поняття адвокатської таємниці та її зв'язок з немайновими правами людини.

Тема 7. Дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини судовими органами України

Шляхи підвищення ефективності діяльності органів державної влади щодо захисту прав людини і громадянина. Місце судових і правоохоронних органів в механізмі захисту прав людини і громадянина. Роль міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини при здійсненні правосуддя. Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини судами України. Зміст права на правову допомогу й законодавчі акти України, що передбачають необхідність надання кожному правової допомоги. Створення дієвої системи надання безоплатної правової допомоги. правова допомога і можливості правового захисту особи в Україні. Судовий захист прав і свобод громадянина. Вирішення питання судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Суд як гарант прав особи. Конституційний контроль - принципи і форми захисту прав людини. Система конституційного контролю в Україні. Компетенція, принципи, форми захисту прав і свобод людини і громадянина в Конституційному Суді України. Конституційне подання та звернення. Суди загальної юрисдикції в забезпеченні реалізації прав, свобод і обов'язків людини та громадянина. Захист прав обвинувачуваного і потерпілого в кримінальному судочинстві. Захист прав сторін в цивільному судочинстві. Захист в суді від свавілля чиновників. Звернення громадян – універсальний спосіб захисту їх прав і свобод.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма 2 курс магістр				Заочна форма 1 курс магістр			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с/з	с/р.		л	с/з	с/р
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи та практичні аспекти міжнародно-правових стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод								
Тема 1. Поняття та види міжнародно-правових стандартів прав людини	15	4	4	7	20	4	4	12
Тема 2. Механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини	15	4	4	7	14	2		12
Тема 3. Боротьба держав проти масових і брутальних порушень прав людини	11		4	7	12			12
Тема 4. Регіональні угоди і органи з прав людини	15	4	4	7	12			12
Тема 5. Міжнародно-правові стандарти окремих прав людини	11		4	7	12			12
Разом за змістовим модулем 1	67	12	20	35	70	6	4	60

Змістовий модуль 2 Використання міжнародно-правових стандартів захисту прав людини у правоохоронній діяльності в Україні

Тема 6. Дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини правоохоронними та правозахисними органами України	13	2	4	7	12			12
Тема 7. Дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини судовими органами України	10		2	8	8			8
Разом за змістовим модулем 2	23	2	6	15	20			20
Разом за модулем 1	90	14	26	50	90	6	4	80
Усього годин на навчальну дисципліну	90	14	26	50	90	6	4	80

Зміст самостійної роботи студентів складається з таких видів робіт: підготовка до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі семінарських занять, підсумкового контролю (екзамену), опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни.

Семінарські заняття

Основною формою семінарського заняття є проведення дискусії з питань, визначених планом семінарського заняття. Під час дискусії студенти повинні продемонструвати належний рівень засвоєння лекційного матеріалу, результати опрацювання нормативних джерел, основної літератури та нормативно-правових актів. Знання та використання рекомендованої додаткової літератури заохочується додатковими балами.

Практичні заняття

Це форма навчального заняття, при якій викладач організує та проводить детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та сприяє формуванню вміння і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань по роботі з документами.

Есе

Есе як вид письмової навчальної роботи представляє собою вид письмової самостійної роботи здобувача вищої освіти, а саме: як твір-роздуми невеликого обсягу (1-3 сторінки) з вільною композицією, що виражає індивідуальні міркування студента з конкретного питання, проблеми й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми.

Есе – самостійна творча робота із запропонованої викладачем теми або переліку тем для самостійного вибору студентами та виконується як поза аудиторна робота.

Есе передбачає вираження студентом своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу. Це також вільний стиль з можливими елементами імпровізації. Характерною особливістю есе є його «адресність»: есе спрямоване на підготовленого читача. Тим самим така «адресність» дозволяє студенту зосередити увагу на розкритті нового змісту питання (проблеми).

Самостійна робота

Це форма навчання, при якій студент засвоює необхідні знання, оволодіває вміннями та навичками, навчається плановірно, систематично працювати, мислити, формує свій стиль розумової діяльності. Її відмінність від інших форм навчання полягає в тому, що вона передбачає здатність студента самому організовувати та здійснювати свою діяльність по виконанню поставлених завдань.

Індивідуальні завдання

З метою поглиблення знань із навчальної дисципліни, прищеплення навичок самостійної роботи з літературою пропонується виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді написання рефератів за визначеною тематикою. Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи студента і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень. До літератури відносяться: першоджерела; підручники і навчальні посібники; наукові дослідження (монографії, наукові статті та ін.)

З проблем, досліджених у наукових рефератах, студенти можуть підготувати і виголосити доповіді під час проведення семінарських занять або засідань наукового студентського гуртка.

Крім того, для студентів заочної форми навчання також передбачено виконання домашньої контрольної роботи за визначеною тематикою.

Методи навчання

Вибір методів навчання зумовлений характером пізнавальної діяльності студентів та особливостями навчального процесу у вищій школі. Зокрема, для досягнення мети навчальної дисципліни, формування комплексу

відповідних знань та вмінь застосовуються пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий та дослідницький методи.

Оцінювання результатів освітньої діяльності

Система оцінювання передбачає накопичення 100 балів з кожної навчальної дисципліни, які перераховуються в національну шкалу та шкалу оцінювання ЄКТС.

Встановлюються: максимальні суми балів за виконання завдань у рамках аудиторної, самостійної роботи та модульної контрольної роботи - 60 балів; 40 балів - за виконання завдань, винесених на підсумковий контроль.

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль			Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	
≤ 30	≤ 20	≤ 10	
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ 3 ≤ 100			
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК+Е ≤100			
ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ			
Поточний контроль			Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота		
≤ 20	≤ 40		
≤ 60			≤ 40
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ 3 ≤ 100			
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК+Е ≤100			

Здобувач вищої освіти, як додатковий здобуток за наукову роботу в межах навчальної дисципліни може отримати до 10 балів, при цьому загальна сума накопичувальних балів не повинна перевищувати 100.

Оцінювання компетентностей здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів за аудиторну роботу здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 3 до 5. Підсумкова кількість балів визначається, як сума всіх отриманих під час проведення навчальних занять балів розділена на кількість семінарських/практичних занять, передбачених тематичним планом у семестрі та помножена на коефіцієнт відповідності максимально можливого балу:

$$ПК = \frac{\sum ПК}{КЗ} \times KB,$$

де:

ПК – підсумкова кількість балів за аудиторну роботу;

Σ пк – сума всіх отриманих балів за семінарські/практичні заняття;

КЗ – кількість семінарських/практичних занять, передбачених тематичним планом за семестр;

КВ – коефіцієнт відповідності максимально можливого балу (6 – для денної форми навчання; 4 – для заочної форми навчання).

Здобувач вищої освіти може отримати «5» балів за умови, що він дуже добре орієнтується в матеріалі, приймав активну участь у занятті та надав повну відповідь на питання семінарського заняття, або на додаткове питання науково-педагогічного працівника, навів приклади, факти, висловив та аргументував власну точку зору, або суттєво доповнював більше трьох разів відповіді колег, не допустивши помилок. Також у «5» балів може бути оцінено виступ з доповіддю або рефератом, які було підготовлено з використанням декількох джерел інформації, а під час виступу тему розкрито повно.

Здобувач вищої освіти може отримати «4» бали за умови, що він достатньо добре орієнтується в матеріалі, приймає активну участь у занятті, доповнюючи колег, знає основні визначення та факти з теми семінарського заняття, надав правильну, але не зовсім повну відповідь, висловлює власну думку, але не може змістовно її аргументувати, йому складно навести приклади. Також у «4» балів може бути оцінено виступ здобувача з доповіддю або рефератом, які було підготовлено з використанням одного джерела інформації, а під час виступу тему розкрито не повно.

Здобувач вищої освіти може отримати «3» бали за умови, якщо не приймає активної участі в семінарському занятті та не висловлює цікавості до матеріалу, йому складно дати визначення понять, відповідає фрагментарно та спутано, допускає помилки, не орієнтується у темі, власної думки не має, або висловлюючи її відмовляється аргументувати. Також у «3» балів може бути оцінено виступ здобувача з доповіддю або рефератом, які містять мізерний обсяг інформації, або застарілі данні.

Під час навчальних занять на денній формі навчання науково-педагогічний працівник може поставити оцінку «2» (незадовільно). Незадовільна оцінка «2» ставиться за умови незнання здобувачем вищої освіти значної частини навчального матеріалу за змістом відповідної теми навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та базових джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, відмовився від відповіді та/або не вирішив практичне завдання. Незадовільна оцінка «2» потребує перескладання та в загальну суму накопичення балів не враховується.

Підсумкова кількість балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни визначається науково-педагогічним працівником, як сума отриманих здобувачем вищої освіти балів за всі види виконаних завдань, які передбачені відповідними методичними матеріалами із зазначенням балів за виконання кожної самостійної роботи відповідно до тематичного плану.

Модульна контрольна робота є обов'язковою для здобувачів вищої освіти денної форми навчання. Кожна кафедра самостійно визначає і розробляє форму проведення модульної контрольної роботи, структуру

завдань, систему та критерії оцінювання результатів їх виконання. До модульної контрольної роботи допускаються всі здобувачі вищої освіти.

Умови допуску здобувача вищої освіти до складання підсумкового контролю:

Для денної форми навчання:

- сума балів поточного контролю не менше ніж 36;
- має не більше трьох невідпрацьованих пропусків;
- має не більше трьох невідпрацьованих незадовільних оцінок за поточний контроль.

Для заочної форми навчання:

- сума балів поточного контролю не менше ніж 36.

З метою підвищення поточного рейтингу успішності здобувач вищої освіти має право перескладати аудиторну та самостійну роботу відповідно до графіку, встановленого науково-педагогічним працівником до підсумкового контролю і не більше двох пропусків та/або незадовільних оцінок у один робочий день.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю накопичив менше 60 балів, зобов'язаний скласти підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного контролю протягом семестру накопичив 60 балів, має можливість:

- не складати підсумковий контроль і отримати накопичену кількість балів як підсумкову оцінку;
- складати підсумковий контроль відповідно до розкладу.

Недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю прирівнюється до незадовільної оцінки. Питання про недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю вирішує науково-педагогічний працівник та здійснює відповідний запис «не допущено» в заліково-екзаменаційній відомості.

Здобувач вищої освіти, який недопущений до складання підсумкового контролю, має право скласти його під час визначеного окремим графіком для ліквідації академічної заборгованості, попередньо досягнувши всіх умов допуску.

Відсутність здобувача вищої освіти, який накопичив менше 60 балів за поточний контроль на підсумковому контролі без поважної причини прирівнюється до незадовільної оцінки. Такий здобувач вищої освіти має право скласти підсумковий контроль під час ліквідації академічної заборгованості визначеним окремим графіком.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний попередити деканат/інститут про свою можливу відсутність на підсумковому контролі до його початку. Здобувач вищої освіти, який був відсутній на підсумковому контролі з поважних причин, які підтверджені відповідними документами, за рішенням декана факультету (директора інституту) може скласти пропущений підсумковий контроль у визначений деканатом час.

Здобувач вищої освіти, який за результатами поточного та підсумкового контролю сумарно накопичив менше 60-ти балів, допускається до повторного перескладання підсумкового контролю після закінчення екзаменаційної сесії, але до початку наступного семестру чи атестації.

Здобувач вищої освіти, який за результатами заліково-екзаменаційної сесії має академічну заборгованість з трьох і більше освітніх компонентів, відрховується з Університету.

Критерії оцінювання знань

Оцінка «відмінно»/ А – виставляється, якщо здобувач вищої освіти має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; оволодів навиками аналізу, моделювання та адекватного оцінювання ситуації; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних фахівців в даній галузі; викладення матеріалу логічне, послідовне, переконливе і аргументоване.

Оцінка «добре»/ В, С – виставляється, якщо здобувач вищої освіти показав достатній рівень знання курсу; надав правильні, але не зовсім повні визначення термінів; засвоїв основи аналітичного методу; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень.

Оцінка «задовільно»/ D, E – виставляється, якщо здобувач вищої освіти в цілому засвоїв теоретичний матеріал курсу навчальної дисципліни, але декламує із деякими упущеннями при визначенні основних явищ та процесів; намагається висловити своє ставлення до проблемних питань, хоча і не зовсім аргументовано; вміє аналізувати набуті теоретичні знання і співвідносити їх з конкретними ситуаціями; виклад матеріалу непослідовний, неточний, з наявними помилками.

Оцінка «незадовільно»/ FX, F – виставляється, якщо здобувач вищої освіти виявив слабкі (відсутні) знання теоретичного матеріалу навчальної дисципліни; не зміг дати визначення основних категорій та явищ; відсутні знання основних норм і визначень; матеріал викладається непослідовно, нелогічно, фрагментарно та з допущенням помилок.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За внутрішньою шкалою навчального закладу в балах	За національною шкалою / За шкалою ECTS
	заноситься до відомості обліку успішності
90–100	A / Відмінно
82–89	B / Добре
74-81	C / Добре
64-73	D / Задовільно
60-63	E / Задовільно
35-59	FX / Незадовільно з можливістю повторного складання рубіжного контролю
0-34	F / Незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи та практичні аспекти міжнародно-правових стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

Тема № 1. Поняття та види міжнародно-правових стандартів прав людини - 4 год.

Мета вивчення

Сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про міжнародно-правові стандарти захисту прав і свобод людини.

Результати навчання

Після вивчення теми № 1 здобувач вищої освіти зможе:

- 1) аналізувати питання у сфері міжнародно-правових стандартів захисту прав людини;
- 2) розрізняти особливості сучасних концепцій у сфері захисту прав людини;
- 3) демонструвати глибинне розуміння захисту прав людини;
- 4) використовувати знання у сфері захисту прав людини.

Питання для розгляду на занятті.

1. Поняття, ознаки міжнародно-правових стандартів прав людини.
2. Види міжнародно-правових стандартів прав людини.
3. Перелік прав людини які містяться у Європейській Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року, та підлягають дотриманню в усьому світі.
4. Нормативний зміст загальновизнаних прав і свобод людини. Припустимі легальні обмеження прав людини.
5. Юридична природа і обов'язкова сила міжнародних стандартів в сфері захисту прав людини.
6. Класифікація прав людини у сучасному міжнародному праві. Поділ прав людини за галузями регулювання: елементарні права, громадянські права, політичні права, соціально-економічні і культурні права, принцип недискримінації.
7. Поділ прав людини за часом виникнення: перше покоління (елементарні, громадянські, політичні права): друге покоління (соціально-економічні і культурні права): третє покоління (права народів).
8. Поділ прав людини за суб'єктом: індивідуальні (права людини) і колективні (права народів).

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття основну увагу потрібно приділити, що однією з магістральних завдань сучасного міжнародного права є міжнародний захист прав людини, створення норм, що регулюють відносини між державами та іншими суб'єктами міжнародного права, спрямовані на забезпечення гарантованих міжнародними угодами прав і свобод особи. Нормативний характер прав людини пов'язує їх з таким поняттям, як «стандарти прав людини», що в останні роки у міжнародних відносинах набувають все більшої ваги. Саме стандартизація прав людини є ключовою підставою визнання тієї чи іншої правової системи такою, що відповідає чи не відповідає демократичним прагненням розвитку людства. В загальному уявленні, стандартизація прав людини спрямована, насамперед, на забезпечення мінімальних правових засобів захисту людини тією мірою, в якій це дає їй змогу реалізовувати особистий потенціал в різних сферах. Таким чином, стандартизація прав людини є необхідним процесом хоча б з позицій визнання гідності кожної людини, незалежно від її громадянства, релігійної, національної, статевої, мовної та інших ознак.

У сфері міжнародного захисту прав людини міжнародні стандарти відіграють величезну роль, зважаючи на те, що виконання зобов'язань щодо заохочення загальної поваги, дотримання і захисту прав людини і основних свобод є обов'язком усіх держав-членів ООН. Саме поняття «міжнародний стандарт» в теорії міжнародного права зустрічається часто, воно стосується різних сфер міждержавних відносин, тому визначення стандарту має різні смислові відтінки. Даним терміном позначають як загальні конвенційні положення, так і правила поведінки, закріплені в технічних документах. Порівняльний аналіз різних наукових підходів з питань стандартизації дозволив визначити диференційований підхід до з'ясування правової природи міжнародних стандартів в різних сферах суспільних відносин. Даний факт формує теоретичну основу для подальшого вивчення всього різноманіття прояву міжнародних стандартів в різних галузях міжнародного права. Структура міжнародних стандартів у сфері прав людини, на думку окремих авторів, складається із сукупності принципів і норм, що встановлюють: права та свободи людини в різноманітних сферах життєдіяльності; обов'язки держави із забезпечення та дотримання прав людини без будь-якої дискримінації як у мирний час, так і у період збройних конфліктів; загальні принципи природного права; відповідальність за злочинне порушення прав людини; напрями розвитку та розширення сфери прав людини; напрями посилення контрольного механізму за виконанням державами взятих на себе зобов'язань у сфері прав людини.

Студенту необхідно звернути увагу, що в науковій літературі, міжнародних-правових актах існують різні підходи до класифікації основних прав і свобод людини і громадянина. У залежності від виду суб'єктів розрізняти права людини, права нації, права людства. Права людини розрізняються за часом виникнення («покоління прав людини») – права

людини і громадянина першого покоління, права другого покоління і третього покоління. З урахуванням міжнародних-правових актів і стандартів, загальнолюдських вимірів і цінностей складений розділ II Конституції України "Права, свободи та обов'язки людини і громадянина", у якому основні права та свободи людини і громадянина класифікуються по сферах життєдіяльності: громадянські; політичні; соціально-економічні і культурні права і свободи.

Громадянські (особисті) права – права першого покоління, покликані забезпечувати свободу та автономію індивіда як члена громадянського суспільства, його юридичну захищеність від будь-якого незаконного зовнішнього втручання. Ця категорія прав характеризується тим, що держава визнає свободу особи в певній сфері відносин, яка віддана на її розсуд і не може бути об'єктом зазіхань держави. Ці права, що властиві кожній особі, покликані юридично захистити простір дії приватних інтересів, гарантувати можливості індивідуального самовизначення і самореалізації особистості.

До громадянських (особистих) прав і свобод людини відносять: право на життя; право на повагу честі і гідності людини; право на свободу й особисту недоторканність; недоторканність приватного життя, житла; свободу пересування і вибору місця проживання; свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань; свободу вибору національності і вибору мови спілкування; право на судовий розгляд; право на презумпцію невинуватості; свободу вираження поглядів; свободу інформації; свободу від катувань та інших форм нелюдського поводження; таємницю листування.

Політичні права і свободи - важлива категорія суб'єктивних прав і свобод громадянина. Їх цілком правомірно розглядати як забезпечену людині законом і публічною владою можливість участі (як індивідуально, так і колективно) у суспільно-політичному житті держави і здійсненні державної влади. Тим самим долається відчуженість громадянина від держави. Політичні права громадян є неодмінною умовою функціонування всіх інших видів прав, оскільки вони складають органічну основу системи демократії і виступають як цінності, якими влада повинна обмежувати себе і на які має орієнтуватися. Політичні права і свободи є невід'ємним атрибутом цивілізованого суспільства.

До політичних прав відносять: право на управління справами держави; право на звернення; свободу пересування; свободу слова; право на мирні збори; право на створення спілок і об'єднань (асоціацій).

Соціально-економічні права (поряд із культурними правами) відносяться до прав людини другого покоління. Вони стосуються підтримки і нормативного закріплення соціально-економічних умов життя індивіда, визначають положення людини в сфері праці і побуту, зайнятості, добробуту, соціальної захищеності з метою створення умов, при яких люди можуть бути вільні від страху і нужди. Їх обсяг і ступінь реалізованості багато в чому залежить від стану економіки і ресурсів, і тому гарантії їх реалізації в порівнянні з громадянськими і політичними правами першого покоління, менш розвинені. На відміну від інших видів прав людини особливостями

соціально-економічних прав є: поширеність на певну область життя людини; допустимість рекомендаційних формулювань базових положень (наприклад, «гідне життя», «справедливі і сприятливі умови праці», «задовільне існування»); залежність реалізації соціально-економічних прав від стану економіки і ресурсів. Ст. 2 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. зазначає, що ці права повинні забезпечуватися поступово і «у максимальних межах наявних ресурсів».

Соціально-економічні права забезпечують людині вільне розпорядження основними чинниками господарської діяльності і захищені державою. До них відносять: право на працю; право на власність; право на підприємництво; право на страйк; право на відпочинок; право на соціальне забезпечення; право на житло; право на достатній рівень життя; право на охорону здоров'я.

Культурні права гарантують духовний розвиток людини, допомагають кожному індивіду стати корисним учасником політичного, духовного, соціального і культурного прогресу. До них відносять право на освіту, право на доступ до культурних цінностей, право вільно брати участь у культурному житті суспільства, право на творчість, право на користування результатами наукового прогресу і їхнього практичного застосування.

Самостійна робота

Завдання № 1

Які з наведених порушень позитивних зобов'язань держави:

1. Порушення Обов'язку захисту сімейного життя внаслідок незабезпечення найкращих інтересів дитини незалежно від наявності біологічного зв'язку з дитиною

2. Незабезпечення балансу інтересів за наявності в національному законодавстві заборони зміни по батькові на протизагу дозволених зміни імені та прізвища.

3. Відсутність ефективного захисту що дозволяє притягати до відповідальності правопорушників за розміщення у мережі неправдивої інформації від імені інших осіб з пропозицією інтимних стосунків.

4. Порушення обов'язку вжити заходів на возз'єднання одного з батьків з дитиною.

5. Порушення зобов'язань впровадити в дію кримінальне законодавство, яке б передбачало ефективне покарання осіб, винних у вчиненні зґвалтування, з одного боку, а з іншого - забезпечити належне застосування цього законодавства через ефективне розкриття відповідних злочинів.

6. Порушення обов'язку забезпечити належний рівень екологічної безпеки для можливості безперешкодного користування житлом.

7. Відсутність нормативного врегулювання в питанні операцій зі зміни статі, що залишає заявника в ситуації тривожної невизначеності по відношенню до його приватного життя та визнання його істинної статевої належності.

8. Порушення обов'язку представити ефективний доступ до інформації про своє здоров'я і репродуктивний статус.

9. Незабезпечення запобіганню порушення фізичної та психологічної недоторканності особи зі сторони інших осіб, у випадку, коли органи влади знають або зобов'язані знати про ці порушення.

10. Незабезпечення права на життя внаслідок неприйняття ефективних норм кримінальних законів для запобігання злочинам проти особи, що забезпечуються правоохоронним механізмом для запобігання, усунення та покарання порушень таких норм. Не вжито запобіжних заходів для захисту особи або осіб, чиє життя знаходиться під загрозою вчинення кримінальних дій іншими особами.

наявні в Рішеннях ЄСПЛ:

1. «К. Х. та інші проти Словаччини», рішення від 28 квітня 2009 року.
 2. «L. проти Литви», рішення від 11 вересня 2007 року.
 3. «М.С. проти Болгарії», рішення від 4 грудня 2003 року.
 4. «Хабровські проти України», рішення від 17 січня 2017 року.
 5. «К.Ю. проти Фінляндії», рішення від 2 грудня 2008 року.
 6. «Гарнага проти України», рішення від 16 травня 2013 року.
 7. «Гонгадзе проти України», рішення від 8 листопада 2005 року.
- Відповідь оформіть у вигляді таблиці.

Позитивні зобов'язання держави	Рішення ЄСПЛ

Завдання № 2

Які правові норми, що містяться в Конвенції, та протоколах до неї, можна віднести до матеріально-правових, процесуальних та організаційних?

Теми рефератів

1. Правові аспекти евтаназії, легального вживання наркотиків, клонування.

Засвоїти визначення понять: міжнародно-правові стандарти прав людини, особисті (громадянські) права, політичні права, економічні права, соціальні права, культурні права, абсолютні права, відносні права.

Питання для самоконтролю:

1. Здійсніть поділ переліку прав людини які містяться в Загальній декларації прав людини 1948 р. та підлягають дотриманню в усьому світі, за їх змістом: на позитивні і негативні зобов'язання держави.

2. Охарактеризуйте комплексний характер прав особи. Перелік прав і свобод людини в Міжнародних пактах про права людини. Перелік прав і свобод людини в Конвенції про права дитини 1989 р.

3. Охарактеризуйте норми міжнародних стандартів прав людини відповідно до Міжнародної Хартії прав людини.
4. Міжнародно-правові стандарти громадянських (особистих) прав людини.
5. Міжнародно-правові стандарти економічних, соціальних та культурних прав людини.
6. Міжнародно-правові стандарти громадянських (особистих) прав людини.
7. Міжнародно-правові стандарти економічних, соціальних та культурних прав людини.
8. Права людини і науково-технічний прогрес.
9. Повага до приватного життя індивіда і його цілісності і суверенітет держави.

Завдання до самостійної підготовки:

Яким правовим положенням надавати перевагу у правозастосуванні у випадку, коли:

- положення Конституції України не узгоджуються з положеннями Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини в інтерпретації Європейського Суду з прав людини;
- положення кримінального законодавства суперечать положенням Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини в інтерпретації Європейського Суду з прав людини;
- правові позиції, викладені у рішеннях Конституційного Суду України порушують гарантії, передбачені Конвенцією про захист прав та основоположних свобод людини в інтерпретації Європейського Суду з прав людини;
- у національному кримінальному праві, передбачені вищі стандарти захисту прав особи, ніж ту, що встановлені Конвенцією про захист прав та основоположних свобод людини в інтерпретації Європейського Суду з прав людини.

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. Назва галузі «міжнародне право прав людини» є:

- A) Недоречним;
- B) Міжнародно визнаним;
- C) Запропонованим одеською школою міжнародного права;
- D) Єдиним вірним найменуванням.

2. Повага прав людини є основою:

- A) Добробуту;
- B) Міжнародної співпраці;
- C) Загального миру;
- D) Ефективної зовнішньої політики.

3. Принцип поваги прав людини і основних свобод закріплюється як самостійний у:

- A) Статуті ООН 1945 р.;
- B) Заключному акті Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р.;
- C) Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.;
- D) У всіх зазначених документах.

4. Друге покоління прав людини є поколінням:

- A) «Позитивних» прав;
- B) «Негативних» прав;
- C) Інформаційних прав;
- D) Колективних прав.

5. Право кожного громадянина на участь у веденні державних справ відноситься до:

- A) Другого покоління прав людини;
- B) Третього покоління прав людини;
- C) Четвертого покоління прав людини;
- D) Першого покоління прав людини.

Рекомендована література до теми
Основна література:

Нормативно-правові акти:

1. Віденська декларація та Програма дій, схвалені на Всесвітній конференції з прав людини 25 червня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_504.
2. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC»: URL: <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
3. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к // Відомості Верховної Ради України. –1996. – № 30. – Ст. 141.
6. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року з наступними змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3477-156>.
8. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: ратифіковано Законом № 237/94-ВР від 10.11.94 р. (Редакція від 22.11.2010 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012

Навчальна та науково- монографічна література:

1. Анцупова Т.О. Колізії в законодавстві України щодо виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : [Електронний ресурс] / Т.О. Анцупова. – URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/esp/2010_2/10atosp1.pdf
2. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорсткому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / За заг. ред. проф. Маляренка В.Т. — К.: «К.І.С», 2011. — 320 с.
3. Антонович М.М. Міжнародне право: навчальний посібник з грифом МОН. — К.: Юрінком Інтер 2011. — 384 с.
4. Буроменський М.В. Міжнародне право: навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 336 с.
5. Міжнародне право: підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. — К.: КНТ, 2009. — 752 с.
6. Международное право: учебник для бакалавров / Под ред. А.Н. Вылегжанина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд. Юрайт, 2014. — 904 с.
7. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку: документально-джерелознавчий довідник для співробітників правоохоронних органів (міліції) / упоряд.: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, І.Г. Кириченко. — К.: Ін Юре, 2002. — 128 с.
8. Права людини й оновлення Конституції України: Колективна монографія / Праці лабораторії дослідження теоретичних проблем прав людини юридичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка. — Львів: Малий видавничий центр юридичного факультету Львівського національного ун-ту ім. І. Франка, 2011. — Вип. 5. — 184 с.
9. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник / М.Ю. Черкес. — К.: Знання, 2011. — 6-те вид. — 398 с.

Додаткова література:

1. Зайцев Ю. Є. Про тонкощі використання в українській судовій практиці рішень Європейського суду з прав людини // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2010. - № 11. - С 7-8.
2. Ільченко І. Деякі питання застосування конвенції про захист прав і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини / І. Ільченко // Право України — 2009. — № 10. — С. 145–148.
3. Абашидзе А.Х. Право Совета Европы. Конвенция о защите прав человека и основных свобод: учеб. пособие / А.Х. Абашидзе, Е.С. Алисиевич. — М.: Международные отношения, 2007. — 304 с.
4. Биштыга А. Европейский суд по правам человека / А. Биштыга; науч. ред. А.Е. Вашкевич; пер. с пол. Е.Г. Генделя. — Минск: Тесей, 2000. — С. 10-30.
5. Буроменский М.В. Обращение в Европейский суд по правам человека: практика Суда и особенности украинского законодательства / М. Буроменский. — Харьков: Фолио, 2000. — 32 с.

6. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навчально-практичний посібник / Т.І. Дудаш. – К.: Алерта, 2013. – 368 с.

7. Забезпечення прав людини в діяльності правоохоронних органів: за міжнародними стандартами : Навчально-довідковий посібник / Т.О. Проценко, А.О. Мартиненко, О.І. Логвиненко. – К.: ДНДІ МВС України, 2009. – 52 с.

Тема № 2. Механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини. - 4 год.

Мета вивчення

Закріпити знання здобувачів вищої освіти, сформувати цілісне уявлення про структуру механізму утворення міжнародно-правових стандартів прав людини.

Результати навчання

Після вивчення теми № 2 здобувач вищої освіти зможе:

- 1) розробити пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері механізму утворення міжнародно-правових стандартів прав людини;
- 2) виділити особливості сучасних концепцій у сфері механізму утворення міжнародно-правових стандартів прав людини;
- 3) демонструвати глибинне розуміння міжнародно-правових стандартів прав людини;
- 4) інтегрувати знання і вирішити комплексні дослідницькі задачі у сфері міжнародно-правових стандартів прав людини.

Питання для розгляду на занятті.

1. Охарактеризуйте механізм утворення міжнародно-правових стандартів.
2. Охарактеризуйте повноваження органів ООН у галузі прав людини: Генеральна Асамблея, Економічні і Соціальні Ради, Ради Безпеки. Міжнародний Суд. Допоміжні постійні органи ООН у галузі прав людини: Комісія по правах людини, її Підкомісія по попередженню дискримінації і захисту меншин.
3. Забезпечення міжнародно-правових стандартів прав людини первинними суб'єктами міжнародного права.
4. Механізми імплементації міжнародно-правових актів з прав людини. Поняття імплементації міжнародних стандартів прав людини.
5. Національні механізми і процедури імплементації міжнародних прав людини.
6. Імплементація міжнародних стандартів прав людини внаслідок діяльності недержавних організацій.
7. Діяльність недержавних організацій, які займаються захистом прав людини: розслідування брутальних порушень прав людини, публічне обговорення порушень прав людини, публічні доповіді про стан дотримання прав людини, петиції до ООН, інших міжнародних організацій, виявлення фактів, прямі контакти з жертвами порушень прав .
8. Участь недержавних організацій у розробці міжнародно-правових норм у галузі прав людини.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття основну увагу потрібно звернути на «механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини» важливим елементом виступає поняття «утворення», яке визначає динаміку цього процесу та пояснює яким чином виникають міжнародно-правові стандарти прав людини. З цього приводу, можна виділити два етапи у розвитку механізму утворення міжнародно-правових стандартів прав людини: 1) колективне усвідомлення важливості міжнародно-правових стандартів прав людини 2) юридичне закріплення міжнародно-правових стандартів прав людини. Юридичне закріплення міжнародно-правових стандартів прав людини на міжнародному рівні розпочалося з прийняття у 1945 році Статуту ООН. Характерно, що вже згадані нами такі документи, як Декларація незалежності США 1776 р. та французька Декларація прав людини і громадянина 1789 р., незважаючи на свій національний характер, вже містили своєрідний каталог універсальних прав людини та обов'язок держав щодо їх забезпечення. Ці права поступово почали набувати якості міжнародних універсальних стандартів, закріплених багатосторонніми договорами, спрямованих на забезпечення міжнародно-правового захисту прав людини в цілому, окремих видів прав людини чи прав окремих категорій осіб. Забезпечення міжнародно-правових стандартів прав людини реалізується через: а) контрольну діяльність міжнародних органів у галузі прав людини та б) імплементацію МПСПЛ в національне право країн-членів ООН.

При вивченні даної теми студентам необхідно засвоїти систему головних органів ООН до них входять а) Генеральна Асамблея (ГА); б) Рада Безпеки (РБ); в) Економічна і Соціальна Рада (ЕКОСОР); г) Рада ООН з прав людини; д) Міжнародний Суд (МС); е) Секретаріат та інші допоміжні органи. До допоміжних органів та посадових осіб з питань забезпечення основних прав та свобод людини відносять: а) Верховного комісара ООН з прав людини; б) Комісію зі становища жінок; в) Систему контрольних органів, які створюються за міжнародними угодами; г) Інші постійні виконавчі органи ООН, що займаються правами людини; д) Міжнародні організації системи ООН.

Самостійна робота

Завдання № 1

Формулювання ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН дозволяє віднести до джерел міжнародного права:

певним чином визнані державами-учасниками спору загальні та спеціальні міжнародні конвенції;

міжнародний звичай як доказ загальної практики, визнаної у якості правової норми;

загальні принципи права, визнані цивілізованими націями;

як допоміжне джерело для визначення правових норм – судові рішення і доктрини найбільш кваліфікованих фахівців з публічного права.

Але у міжнародно-правовій науці поширена і точка зору, відповідно до якої «у практиці міждержавного спілкування історично склались два основних джерела права – міжнародний договір і міжнародний звичай». Стосовно положень ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН, то ряд теоретиків характеризує її як невдалу спробу розгляду її як документу, що фіксує перелік джерел міжнародного права.

З іншого боку в навчальній і науковій літературі з міжнародного права останніх років все частіше згадується про зростання значення резолюцій міжнародних організацій у процесі формування міжнародних норм, а також про те, що «правотворчі рішення організацій є спеціальним джерелом» міжнародного права. Нарешті, стверджується, що законодавство і судова практика багатьох держав може бути допоміжним засобом для встановлення існування тих чи інших звичаєвих норм міжнародного права.

Запитання до задачі

1. Які Ви можете виділити специфічні особливості різних категорій джерел міжнародного публічного права – як головних (основних), так і допоміжних?

2. Які основні погляди існують і обґрунтовуються у вітчизняній і зарубіжній доктрині стосовно проблеми джерел міжнародного публічного права?

3. Яка особисто Ваша позиція відносно проблеми основних і допоміжних джерел міжнародного публічного права обґрунтуйте її?

4. Якими прикладами з внутрішньодержавної і міжнародної нормативної практики можна підкріпити ту чи іншу позицію з питання джерел міжнародного публічного права?

Тема реферату

1. Система міжнародних інновацій в імплементації у рамках ООН.

Засвоїти визначення понять: статут ООН, тимчасові допоміжні органи ООН у галузі прав людини

Питання для самоконтролю:

1. Положення Статуту ООН про права людини і їх правове значення.
2. Становлення принципу поваги прав людини у сучасному міжнародному публічному праві.
3. Комісія по положенню жінок.
4. Тимчасові допоміжні органи ООН у галузі прав людини.
5. Правова природа документів ООН з прав людини.
6. Головні напрямки співробітництва держав у галузі прав людини у межах ООН. Кодифікація і розвиток міжнародно-правових норм з прав людини.
7. Концепція здійснення норм міжнародного публічного права.
8. Доктрина співвідношення міжнародного та національного права. Особливості здійснення міжнародно-правових норм з прав людини.
9. Система засобів імплементації міжнародних стандартів прав людини. Механізми імплементації міжнародно-правових актів з прав людини.

10. Термінологічні аспекти імплементації міжнародних норм щодо прав людини. Міжнародні засоби імплементації. Система міжнародних засобів імплементації у рамках ООН.

11. Конвенційні органи міжнародної імплементації стандартів прав людини. Співвідношення міжнародного і внутрішньо-державного права у забезпеченні прав людини.

Завдання до самостійної підготовки:

Схематично відобразить діяльність недержавних організацій в сфері захисту прав людини.

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. При голосуванні 10.12.1948 р. за Загальну декларацію прав людини було подано голосів:

- A) 50 з 58 членів ООН;
- B) 52 з 58 членів ООН;
- C) 48 з 58 членів ООН;
- D) 58 з 58 членів ООН.

2. Посада Верховного комісара з прав людини була запроваджена:

- A) Резолюцією ГА ООН від 10.12.1948 р.;
- B) Резолюцією ГА ООН від 20.12.1993 р.;
- C) Резолюцією ГА ООН від 16.12.1966 р.;
- D) Статутом ООН 1945 р.

3. Залежно від рівня реалізації міжнародних механізмів захисту прав людини розрізняються:

- A) Універсальні і регіональні механізми;
- B) Конвенційні і регіональні механізми;
- C) Універсальні і локальні механізми;
- D) Конвенційні та органи, утворені міжнародними організаціями.

4. Згідно зі Статутом ООН, окрім Генеральної Асамблеї, відповідальність за виконання функцій ООН у сфері прав людини несе:

- A) Рада Безпеки;
- B) Міжнародний Суд;
- C) Економічна та Соціальна Рада;
- D) Рада з опіки.

5. Статут ООН, Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р.

(6) Дотримання Загальної декларації прав людини забезпечує:

- A) Захист цивільного населення під час війни;
- B) Надання медичної допомоги полоненим;
- C) Захист честі і гідності людини;
- D) Правовий характер діяльності підприємств.

Рекомендована література до теми

Основна література:

Нормативно-правові акти:

1. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй. Охарактеризуйте : URL: <https://www.un.org/ru/ga/>
2. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – HUDOC. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
4. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
5. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
7. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
8. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН). URL: <http://www.un.org>.
9. Рада Безпеки ООН. URL : <https://www.un.org/securitycouncil/ru>
10. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010
11. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 р URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>
12. Сайт постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві. URL : <http://geneva.mfa.gov.ua/ua>
13. УВКБ (Управління Верховного Комісара у справах біженців) ООН. URL : <https://www.unhcr.org/ua/>

Навчальна та науково-монографічна література:

1. Войціховський А.В. Міжнародне право / А. Войціховський. – К.: Навчальний посібник, 2020. – 544 с.
2. Антонович М. Імплементация Міжнародного пакту про громадянські і політичні права в Україні: крізь призму Комітету ООН з прав людини // Право України. – 2004. – № 8. – С. 33-36.
3. Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основні галузі: підручник / В.Г. Буткевич, В.В. Мицик / за ред. В.Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2004. – 816 с.
4. Міжнародне право : підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2009. – 752 с.
5. Международное право: сборник документов / А.В. Трояновский, Ю.В. Чайковский; под ред. Засл.юриста Украины, зав. каф. межд. права и межд. отношений. ОНЮА. к.ю.н., проф. М.Е. Черкеса. –О.: Феникс, 2010. – 768 с.
6. Мицик В.В. Право людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту. – К.: Видавничий дім «Промені», 2010. – 722 с.

Додаткова література:

1. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.
2. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / В.В. Мицик, М.В. Буроменський, М.М. Гнатовський та ін.; за заг. ред. В.В. Мицика. – Харків: Право, 2018. – Т. 2: Основні галузі. – 2018. – 624 с.
3. Права людини у новому тисячолітті / за ред. Френсіса Батлера; Британський інститут прав людей. – К.: Сфера, 2006. – 264 с.
4. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право : підручник Т.Л. Сироїд. – Одеса: Фенікс. 2018. – 744 с.

Тема № 3. Боротьба держав проти масових і брутальних порушень прав людини. - 4 год.

Мета вивчення

Закріпити знання здобувачів вищої освіти та сформувати цілісне уявлення про основи порушень прав людини.

Результати навчання

Після вивчення теми № 3 здобувач вищої освіти зможе:

- 1) розробити пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері порушень прав людини;
- 2) виділити особливості сучасних концепцій у сфер порушень прав людини;
- 3) демонструвати глибинне розуміння проблем порушень прав людини

Питання для розгляду на семінарському занятті.

1. Яка міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини. Рада безпеки ООН.
2. Особливості відповідальності в сучасному міжнародному праві.
3. Політичні і економічні передумови порушень прав людини. Сутність, і проблеми визначення масштабів порушення прав людини.
4. Правовий статус суддів міжнародних судів у сфері прав людини. Геноцид - тяжкий злочин проти людства. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання 1948 р.
5. Міжнародний кримінальний суд.
6. Міжнародна боротьба з расовою дискримінацією.
7. Юридичне поняття расової дискримінації. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.
8. Визначення міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття студентам потрібно приділити увагу, одним із органів ООН, що займається питаннями масових і брутальних порушень прав людини і цілих народів є Рада безпеки. Її дії

мають безпосередній вплив на права і свободи людини. Серед основних проблем, що стосуються прав і свобод людини і можуть загрожувати міжнародному миру та безпеці є загрози регіональній стабільності, що пов'язані з контролем збоку Ради безпеки за:

- а) виборами;
- б) додержанням прав людини;
- в) репатріацією біженців;
- г) врегулюванням регіональних конфліктів тощо.

Самостійним органом ООН, що створений з метою сприяння повазі до прав та фундаментальних свобод людини для всіх та їх додержанню є Економічна та соціальна рада (ЕКОСОР). Вона складається з 54 членів. Двічі на рік вона збирається на одне звичайне та одне організаційне засідання. ЕКОСОР створює свої функціональні комісії. З метою зміцнення забезпечення прав і свобод людини.

Рада ООН з прав людини (РПЛ) є головним органом ООН, що займається правами людини. Вона:

- а) виробляє проекти конвенцій для ГА ООН;
- б) розглядає факти брутальних та масових порушень прав людини;
- в) розглядає скарги фізичних осіб, їхніх адвокатів і міжнародних недержавних організацій про випадки брутальних порушень прав людини;
- г) проводить універсальні періодичні огляди тощо.

Самостійна робота

Завдання № 1

Використовуючи відповідне міжнародне законодавство, вирішіть наступну задачу: Громадянин С. звернувся до Комітету з прав людини з проханням розслідувати вбивство місцевим офіцером членів його сім'ї під час геноциду 1994 року. Проте в задоволенні скарги йому було відмовлено на підставі порушення процедури звернення. Як Ви вважаєте, яка підстава мається на увазі була порушена ?

Завдання № 2

Комітет з прав людини, вивчивши скаргу Едгардо Данте Валькади (справа Валькади проти Уругваю № 9/1977), 25 серпня 1977 р. запросив в уряді Уругваю більш детальну інформацію по даній справі з метою прийняття остаточного рішення про можливість розгляду Комітетом даної скарги. У своїй відповіді Комітету від 27 жовтня 1977 р. уругвайська сторона заперечувала проти розгляду Комітетом даної скарги, оскільки, на її думку, заявник не пройшов всі судові інстанції в своїй країні, а відповідно до національного уругвайського законодавства громадян країни, який знаходиться на її території має можливість вільно звертатися у всі судові або урядові інстанції Уругваю. Тим не менш 1 лютого 1978 р. Комітет з прав людини постановив прийняти заяву Валькади до розгляду.

На Вашу думку, чому скарга Валькади була прийнята Комітетом до розгляду, незважаючи на те, що заявник не вичерпав всі національні засоби правового захисту?

Тема рефератів

1. Міжнародний суд ООН та інші суди міжнародного характеру з захисту прав і свобод людини

Засвоїти визначення понять: ксенофобія, антисемітизм, міжнародне судочинство.

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і збереження загального миру і безпеки.
2. Охарактеризуйте зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і забезпечення демократії.
3. Поняття, ознаки та принципи міжнародного судочинства щодо захисту прав і свобод людини.
4. Міжнародна боротьба з ксенофобією, антисемітизмом. Проект Кодексу злочинів проти миру і безпеки людства.

Завдання до самостійної підготовки:

Схематично відобразіть правозахисні міжнародні організації.

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. Який головний орган Ради Європи із захисту прав людини:

- A) Європейський Суд з прав людини;
- B) Парламентська Асамблея Ради Європи;
- C) Комітет міністрів Ради Європи;
- D) Консультативний комітет Рамкової конвенції про захист національних меншин 1995 р.

2. Яку процедуру захисту прав людини передбачено Додатковим протоколом Європейської соціальної хартії 1995 р.:

- A) Процедуру колективного оскарження.
- B) Процедуру індивідуального оскарження.
- C) Процедуру міждержавної скарги.
- D) Процедуру судового захисту.

3. Який орган здійснює контроль за виконанням рішень Європейського Суду з прав людини:

- A) Парламентська Асамблея Ради Європи;
- B) Венеціанська комісія;
- C) Комітет міністрів Ради Європи;
- D) Комісар Ради Європи з прав людини.

4. Яка кількість експертів входить до Комітету з ліквідації дискримінації по відношенню до жінок:

- A) 23;
- B) 18;
- C) 10;
- D) 6.

5. До повноважень якого з конвенційних органів з прав людини належить проведення розслідувань:

- A) Комітету з прав людини;
- B) Комітету з економічних, соціальних і культурних прав;
- C) Комітету з прав дитини;
- D) Комітет проти катувань.

Рекомендована література до теми

Основна література:

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання за нього 1948 р. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MU48K03U>
2. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1989 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text
3. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
4. Європейська Хартія основних прав ЄС (2000 р.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
5. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
6. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
7. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ). URL : <http://www.osce.org>.

Навчальна та науково- монографічна література:

1. Савчин М. В. Правове регулювання та економічні свободи і права. - Вид. ТОВ. «Рік- У», 2020 р. 224 с.
2. Аббакумова Д.В. Комітет Міністрів Ради Європи: міжнародно-правова природа та повноваження : моногр. / Д.В. Аббакумова. – Х.: Право, 2016. – 256 с.
3. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини – К.: 2016. – 486 с.
4. Європейський суд з прав людини. Судова практика / За заг. ред. В.Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України». – Вип. 3. – 2011.
5. Міжнародне право : підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2009. – 752 с.
6. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя / Н.І. Севостьянова. – Одеса: Фенікс, 2012. – 216 с.
7. Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи: прямуючи до загальноєвропейського правового простору. –К.: Видавництво «К.І.С.», 2007. – 252 с.

Додаткова література:

1. Арсеньев И.А. Права человека в деятельности корпораций: учебник.- ТОВ. «ВАМ», 2021.-168 с.
2. Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України: навчальний посібник / автор. колект.: М.В. Мазур, С.Р. Тагієв, А.С. Беніцький, В.В. Костицький. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. – 600 с.
3. Гердеген М. Міжнародне право / Матіас Гердеген / Пер. з німецької. – К.: «К.І.С.», 2011. – 516 с.
4. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.
5. Мицик В.В. Право людини в міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. – К.: Фенікс, 2010. – 722 с.
6. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні / Доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. – К.: ТОВ «АДЕФ-Україна», 2004. – 228 с.

Тема № 4. Регіональні угоди і органи з прав людини- 4 год.

Мета вивчення

Закріпити знання здобувачів вищої освіти. Сформувані цілісне уявлення про регіональні угоди і органи з прав людини, яке є фундаментальним невід’ємним правом кожної людини.

Результати навчання

Після вивчення теми № 4 здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробити пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері, регіональних угод і органів з прав людини;
- 2) виділити особливості сучасних концепцій у сфері регіональних угод і органів з прав людини;
- 3) демонструвати глибинне розуміння регіональних угод і органів з прав людини;
- 4) інтегрувати знання і вирішити комплексні дослідницькі задачі у сфері, регіональних угод і органів з прав людини.

Питання для обговорення на першому семінарському занятті:

1. Які особливості регіональних систем захисту прав людини. Необхідність регіональних угод і органів з прав людини.
2. Європейський суд з прав людини. Система регіональних органів у міжнародному механізмі захисту прав людини.
3. Міжамериканська система захисту прав людини.
4. Африканська система захисту прав людини. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 р.
5. Американська конвенція про права людини 1969 р.

6. Охарактеризуйте додатковий протокол до Американської конвенції про права людини у галузі економічних, соціальних і культурних прав 1988 р.
7. Охарактеризуйте Протокол до Американської конвенції про права людини про скасування смертної кари 1990 р.
8. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 р. Конвенція СНД про права і основні свободи людини 1995 р.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття студентам потрібно приділити увагу світовим системам захисту прав людини, а саме - Міжамериканській системі правового захисту, яка заснована як на універсальних, так і на регіональних стандартах (загальних і спеціальних). Серед документів, які складають фундамент цієї системи, слід виділити такі:

1. Американська декларація прав і обов'язків людини від 1948 року (містить основні громадянські, політичні, соціальні, економічні, культурні права, а також обов'язки осіб щодо суспільства, держави, окремих категорій інших осіб).
2. Американська конвенція з прав людини від 1969 року (містить, передусім, громадянські та політичні права, передбачає механізм їх захисту у разі порушення).
3. Міжамериканська конвенція про запобігання і покарання тортур 1985 року (розвиває заборону катувань та право не бути підданим жорсткому у такому, що принижує людську гідність покаранню).
4. Міжамериканська конвенція про запобігання, покарання та викорінення насильства щодо жінок від 1994 року (стосується заборони різних форм насильства щодо жінок та відповідних механізмів захисту й попередження).
5. Міжамериканська конвенція з боротьби проти расизму, расової дискримінації та пов'язаної з ними нетерпимості від 2013 року (стосується заборони расової дискримінації у всіх формах).

До африканської системи захисту прав людини належать: Африканська хартія прав людини і народів від 1981 року. Протоколом до цієї хартії передбачено створення Африканського Суду з прав людини і народів, подібного за функціями та сутністю до ЄСПЛ. Хоча хартія було прийнята у 1984 році, а протокол до неї – у 1998, суд почав працювати лише з 2004 року, після ратифікації 15 країнами-учасниками договору. На сьогодні цей протокол ратифікували 30 держав і 8 з них погодилися на повноваження суду щодо індивідуальних заяв (від фізичних осіб та неурядових організацій);

Арабська хартія прав людини 2004 р. є міжурядовою угодою, що базується на ісламі. Її положення базується на Каїрській декларації прав людини в ісламі 1990 р. та значно її осучаснюють. Хартія складається з 53 статей і охоплює особисті права людини, зобов'язання держав-членів, механізм контролю та структуру доповідей держав, прикінцеві положення, що стосуються ратифікації й набрання чинності даною Хартією.

Самостійна робота

Завдання № 1

Використовуючи відповідне законодавство, вирішіть наступну задачу: громадянин України Р. після отримання рішення місцевого суду, не погодився з ним та вирішив відразу звернутися до Європейського Суду з прав людини. Проте його скаргу Європейський Суд не взяв до розгляду. Чи правомірно в цьому випадку вчинив Європейський Суд з прав людини?

Завдання № 2

Використовуючи відповідне міжнародне законодавство, вирішіть наступну задачу: громадянин К. звернувся до суду з клопотанням захистити його право на працю. Однак з рішенням суду був незгодний. Після чого він вирішив звернутися зі скаргою до Європейського Суду з прав людини. Про хід розгляду справи в Європейському суді на місцевому телебаченні було підготовлено та випущено в ефір декілька передач. Чи можливе висвітлення ЗМІ ходу справи до прийняття рішення судом?

Темі рефератів

1. Європейська система захисту прав людини.

Засвоїти визначення понять: організація африканської єдності, африканський союз, організація американських держав, американський суд з прав людини.

Питання для самоконтролю:

1. Рада Європи і Європейський Союз: функції і повноваження з прав людини. Європейська конвенція прав людини 1950 р. і протоколи № 1-11 до неї.
2. Захист прав людини та громадянина в Європейському Союзі.
3. Міжамериканська система захисту прав людини. Механізм для імплементації міжнародних зобов'язань. Функції існуючих органів з прав людини. Порівняння з європейською системою захисту прав людини. Прецеденти.
4. Європейська система правових актів, що визначають міжнародно-правові стандарти захисту прав людини.

Завдання до самостійної підготовки:

Схематично відобразіть функції регіональних органів у міжнародному механізмі захисту прав людини

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. Яким міжнародним договором встановлено, що американські країни проголошують фундаментальні права індивіда незалежно від раси, національності, віри та статі?

- A. Американською конвенцією про права людини 1969 р.
- B. Міжамериканською конвенцією про запобігання та покарання за катування 1985 р.
- C. Статутом Організації американських держав 1948 р.
- D. Міжамериканською конвенцією про примусове зникнення людей 1994 р.

2. Які дві форми юрисдикції Міжамериканського суду з прав людини?

- A. Щодо спорів та консультативну.
- B. Щодо спорів та ситуацій.
- C. Щодо ситуацій та консультативну.
- D. Щодо міждержавних та індивідуальних скарг.

3. Яка компетенція передбачена Міжамериканською комісією з прав людини?

- A. Наднаціональна.
- B. Обов'язкова та факультативна.
- C. Змішана.
- D. Консультативна.

4. Які покоління прав людини закріплені в Африканській Хартії прав людини і народів 1981 р.?

- A. Громадянські і політичні права людини.
- B. Економічні, соціальні та культурні права людини.
- C. Колективні права людини
- D. Громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні та колективні права людини.

5. До колективних прав людини, визнаних Африканською Хартією прав людини і народів 1981 р. належать:

- A. Право на життя.
- B. Право народів на рівність та рівні права
- C. Право на здоров'я.
- D. Право на щастя.

Рекомендована література до теми

Основна література:

Нормативно-правові акти:

- 1. Американська конвенція по правам людини: 1969 р. URL : http://uristu.com/library/konventsii/konvenciy_348/
- 2. Арабська хартія прав людини: 2004 р. URL : <http://constitutions.ru/?p=512>
- 3. Африканська хартія прав людини: 1981 р. URL : http://www.concourt.am/hr/rus/inter/6_4.htm
- 4. Декларації АСЕАН з прав людини 2012 р. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/ASEAN_Human_Rights_Declaration

5. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC». URL: <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
6. Європейська соціальна хартія 1961 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300
7. Європейська Хартія основних прав ЄС (2000 р.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
8. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
9. Ісламська декларація прав людини: 1981 р URL: <http://constitutions.ru/?p=500>
10. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
11. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ). URL: <http://www.osce.org>.
12. Статут Ради Європи 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001

Навчальна та науково-монографічна література:

1. Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Актуальне законодавство та судова практика : посібник. / Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. – Х.: ЦУЛ. 2021. – 486 с.
2. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини – К.: 2016. – 486 с.
3. Європейський суд з прав людини. Судова практика / За заг. ред. В.Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України». – Вип. 3. – 2011.
4. Міжнародне право : підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2009. – 752 с.
5. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя / Н.І. Севостьянова. – Одеса: Фенікс, 2012. – 216 с.
6. Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи: прямуючи до загальноєвропейського правового простору. –К.: Видавництво «К.І.С.», 2007. – 252 с.

Додаткова література:

1. Гердеген М. Міжнародне право / Матіас Гердеген / Пер. з німецької. – К.: «К.І.С.», 2011. – 516 с.
2. Гнатовський М.М. Застосування міжнародного гуманітарного права органами Міжамериканської системи захисту прав людини // Право і суспільство, 2012. – № 6. – С. 3-8.
3. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.
4. Мицик В.В. Право людини в міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. – К.: Фенікс, 2010. – 722 с.

5. Пахомов В.Ф., Чувпило А.А. Межамериканская система: место и роль в политической истории Америки: учебное пособие. – Харьков: ХНУ, 2003. – 92 с.
6. Роговик О.Д. Історія розвитку африканської системи захисту прав людини в 1979-2002 рр. / О.Д. Роговик. Право і сусп-во, 2015. – № 3. – С. 44-50.
7. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні / Доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. – К.: ТОВ «АДЕФ-Україна», 2004. – 528 с.

Тема № 5. Міжнародно-правові стандарти окремих прав людини. - 4 год.

Мета вивчення

Закріпити знання здобувачів вищої освіти та сформувати цілісне уявлення про розвиток концепції міжнародного захисту окремих категорій та груп осіб.

Результати навчання

Після вивчення теми № 5 здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробити пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері, захисту окремих категорій та груп осіб;
- 2) виділити особливості сучасних концепцій у сфері вираження захисту окремих категорій та груп осіб;
- 3) інтегрувати знання і вирішити комплексні дослідницькі задачі у сфері захисту окремих категорій та груп осіб.

Питання для розгляду на семінарському занятті.

1. Міжнародно-правові стандарти прав осіб, що належать до певних груп населення.
2. Міжнародно-правові стандарти прав корінних народів, національних, етнічних, релігійних і мовних меншин.
3. Міжнародно-правові стандарти прав жінок. Принцип рівності чоловіків і жінок.
4. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок 1979 р.
5. Права дитини. Міжнародно-правові стандарти прав дітей. Конвенція про права дитини 1989 р.
6. Захист прав осіб з інвалідністю.
7. Захист прав мігрантів, що працюють.
8. Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб.

Методичні рекомендації

Світова спільнота опікується захистом прав осіб, які в міжнародній практиці визначаються як особи, що належать до певних груп населення. Студентам треба приділити увагу, що до них відносяться: 1) національні, етнічні, релігійні і мовні меншини; 2) жінки; 3) діти; 4) біженці та 5) особи з

обмеженими фізичними здібностями. Крім цього, окремі міжнародно-правові стандарти стосуються захисту прав людей похилого віку, мігрантів, корінних народів та осіб, які живуть в умовах бідності.

Сьогодні не піддається сумніву твердження про те, що права осіб, що належать до певних груп населення, проголошені в Загальній декларації прав людини і закріплені в універсальних і регіональних міжнародних договорах, національних законодавствах, стали важливим елементом сучасних демократій, частиною повсякденного життя. Дотриманню міжнародно-правових стандартів захисту прав осіб, що належать до певних груп населення, в цивілізованих демократичних країнах приділяється особлива увага. Зокрема, це проглядається в дії концепції «позитивної дискримінації», коли певним групам населення надаються преференції щодо захисту їх прав.

Прийняття урядом спеціальних заходів для підвищення рівня прав осіб, що належать до певних груп населення, здійснюється з єдиною метою досягнення фактичної рівності і не являє собою дискримінацію в тому випадку, якщо такі заходи не призводять до створення непропорційного захисту або формування окремої системи захисту для певних осіб або груп таких осіб, і якщо застосування цих заходів припиняється після досягнення тих цілей, заради яких вони приймалися.

Самостійна робота

Завдання № 1

Складіть порівняльну таблицю прав біженців та громадян країни їх перебування. Яка процедура надання статусу «біженець»? Які національні засоби захисту біженців? Перелічіть їх.

Завдання № 2

Проаналізуйте зміст справи «Ратушна проти України», заява № 17318/06, рішення від 2 грудня 2010 року. Підготуйте коротке есе на цю тему.

Завдання № 3

Проаналізуйте сучасний стан діяльності конвенційних органів, що контролюють застосування міжнародно-правових стандартів захисту осіб, що належать до певних груп населення.

Теми рефератів

1. Загальне визнання недискримінаційної практики надання пільг окремим групам індивідів для забезпечення їм можливості користування правами людини.
2. Захист прав пацієнтів.

Засвоїти визначення понять: захист прав жінок, захист прав дітей, захист прав мігрантів, захист прав біженців, захист прав пацієнтів, захист прав осіб із інвалідністю.

Питання для самоконтролю:

1. Захист прав осіб, що належать до національних та мовних меншин. Захист прав корінних народів.

2. Нормативний зміст прав народів.
3. Нормативне закріплення переліку прав народів в Статуті ООН.
4. Право народів і націй на рівноправ'я і самовизначення. Право народів на мир. Право народів на розвиток.
5. Право народів на культурний релятивізм.
6. Сучасне розуміння права народів і націй на рівноправ'я і самовизначення. Можливі обмеження прав народів.

Завдання до самостійної підготовки:

Складіть порівняльну таблицю змісту понять «права громадянина» і «права мігранта»

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. Коли була прийнята Конвенція про права дитини?

- A. 1954 р.
- B. 1955 р.
- C. 1988 р.
- D. 1989 р.

2. Яке з тверджень є правильним? Комітет із прав дитини, створений в межах реалізації положень Конвенції про права дитини 1989 р.:

- A. Не розглядає звернень фізичних осіб держав – учасниць Конвенції.
- B. Розглядає звернення фізичних осіб держав – учасниць Конвенції.
- C. Розглядає звернення фізичних осіб лише тих держав – учасниць Конвенції, які приєдналися до Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлень.
- D. Розглядає звернення фізичних осіб усіх держав.

3. Відповідно до Європейської соціальної хартії (переглянута) 1996 р. право на справедливі умови праці належить:

- A. Виключно громадянам держав, що є учасниками Хартії.
- B. Усім працівникам.
- C. Громадянам держав, що є учасниками Хартії та біженцям.
- D. Кожній людині, окрім хворих на невиліковні хвороби.

4. Яка кількість експертів входить до Комітету з ліквідації дискримінації по відношенню до жінок:

- A. 23.
- B. 18.
- C. 10.
- D. 6.

5. Право сповідувати релігію передбачає певні дії особи. Перелік видів таких дій, що міститься в ст. 9 Європейської Конвенції з прав людини:

- A. встановлений Європейським судом з прав людини;
- B. встановлений Міжнародним судом;
- C. є вичерпним;
- D. не є вичерпним.

Рекомендована література до теми
Основна література:

Нормативно-правові акти:

1. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC URL: <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
2. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033
3. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» 2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
4. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інвалідів» від 22.12. 2011 р. N 4213-VI. URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4213-17>
6. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
7. Конвенція про права дитини 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
8. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1999р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
9. Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
10. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих - мігрантів та Членів їх сімей 1990 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203
11. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України 2019р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0633-19>

Навчальна та науково- монографічна література:

1. Соціальна інтеграція осіб з інвалідністю в контексті освітньої діяльності ВНЗ: монографія / М.В. Півторак, Н.С. Пасічник, О.П. Цвид-Гром, О.П. Хомчук [та ін.]; за заг. ред. Я.В. Новака. – Біла Церква, 2018. – 211 с.
2. Гончарова Ю.А. Становление и развитие института защиты прав женщин в системе обеспечения прав человека / Ю.А. Гончарова // Нац. юридический журнал: теория и практика О.О.О. Научно-практическое правовое издание. – № 6 (10). – Кишинев (Республика Молдова), 2014. – С. 45-51.
3. Федорчук Н.Б., Нор В.Т. Захист прав потерпілих від злочину в англо-американській правовій системі та кримінальному судочинстві України: монографія. – К.: Правова єдність. 2009. – 192 с.
4. Хабаров В.В. Проблеми працевлаштування молоді з інвалідністю та пропозиції щодо їх вирішення // Підтримка процесу працевлаштування

випускників з інвалідністю ВНЗ України: аспект прав людини. – К.: ВГО студентів-інвалідів «Гаудеамус», Університет «Україна», 2006. – С. 24-32.

5. Ченшова Н.В. Особливості регламентації статусу біженця у законодавстві України як потенційної держави-учасниці Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Право. 2015. – Випуск 35. – Ч. 1. – Т. 3. –С. 156-161.

6. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. – Вид. 2-е виправлене та доповнене. – К.: Реферат, 2007. – 848 с.

7. Official Journal C 306 vol. 50 of 17.12.2007. URL: <http://eurlex.europa.eu/oj/direct-access.html> (дата звернення: 01.11.2016)

Додаткова література:

1. Біла-Тіунова Л.Р. Правове регулювання статусу біженця в Україні: стан і перспективи реформування. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2013. – Т. 13. – С. 194-205.

2. Костова Н.І. Основні принципи пост конфліктного врегулювання в Україні // «Про державну політику перехідного періоду»: матеріали круглого столу (Одеса, ОДУВС, 12 лютого 2021 р.)

3. Костова Н.І. Порівняльний аналіз публічної інформації за українським законодавством та законодавством деяких країн ЄС // Часопис цивілістики. 2017. – № 22. – С. 99-102.

4. Міжнародні стандарти, принципи і рекомендації в галузі виконання покарань та діяльності органів і установ виконання покарань методичні рекомендації / уклад. О.В. Романюк, В.О. Човган. 2016. URL: <https://irc.org.ua/files/posibnik-mijnarodni-standarty.pdf> (дата звернення 11.12.2019).

5. Петельнікова Н. Національний превентивний механізм як головна функція інституту Омбудсмана у забезпеченні захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених Публічне право – № 3 (31). 2018. URL: [file:///C:/Users/DELL/Downloads/pp_2018_3_7%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/DELL/Downloads/pp_2018_3_7%20(2).pdf) (дата зв. 11.12.2019).

6. Шкута О. Окремі питання залучення до праці засуджених до позбавлення волі. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2016. – № 1. – С. 111-118. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/9-2016/shkuta.pdf>.

7. Ярошенко О. Працевлаштування інвалідів: диференціація та проблеми правового регулювання / О.Ярошенко // Вісник Академії правових наук. – 2004. – № 3. – С. 97-105.

Тема № 6. Дотримання міжнародно-правових стандартів захисту прав людини правоохоронними та правозахисними органами України. - 4 год.

Мета вивчення

Закріпити знання здобувачів вищої освіти та сформувати цілісне уявлення про міжнародно-правові стандарти прав людини правоохоронними та правозахисними органами України; розкрити сутність міжнародних стандартів у сфері правоохоронної діяльності у галузі захисту прав і свобод людини.

Результати навчання

Після вивчення теми № 6 здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробити пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері, міжнародних стандартів прав людини як основа правоохоронної діяльності;
- 2) виділити особливості сучасних концепцій у сфері міжнародних стандартів прав людини як основа правоохоронної діяльності;
- 3) продемонструвати інтегральне розуміння закономірностей міжнародних стандартів;
- 4) інтегрувати знання і вирішити комплексні дослідницькі задачі у сфері міжнародних стандартів прав людини

Питання для розгляду на семінарському занятті.

1. Поняття правоохоронної діяльності. Система правоохоронних органів України. Забезпечення прав людини як одне з основних завдань правоохоронних органів.
2. Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини. Завдання та функції правоохоронних органів. Поняття міжнародно-правових стандартів у діяльності правоохоронних органів України. Захист прав ув'язнених осіб та осіб, які перебувають у місцях несвободи.
3. Реалізація міжнародно-правових стандартів прав людини в системі виконання кримінальних покарань. Захист прав людини у випадках виникнення конфлікту з законом.
4. Головні детермінанти порушень прав людини правоохоронними органами та шляхи їх усунення. Попередження катувань та жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів.
5. Принцип недискримінації у роботі правоохоронця. Профілактика упереджень і стереотипів у роботі правоохоронця.
6. Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності. Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів.
7. Адвокатура України як недержавний самоврядний інститут.
8. Поняття адвокатської таємниці та її зв'язок з немайними правами людини.

Методичні рекомендації

Сформовану різноманітну систему міжнародних стандартів, які визначають характер захисту прав і свобод людини та громадянина суб'єктами правоохоронної та правозахисної діяльності. Міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод людини мають бути фундаментальними принципами в діяльності працівників поліції та відповідати вимогам демократичного, громадянського суспільства. Функціональна діяльність поліції щодо забезпечення прав і свобод людини, відповідно до міжнародних стандартів є багатоаспектною, результати її залежать не тільки від професіоналізму її працівників, а й від ступеня довіри до них з боку громадян, налагодження співпраці з міжнародними поліцейськими організаціями та органами в цій сфері. Перспективою подальших розвідок у цьому напрямі має стати фактична реалізація міжнародних стандартів у діяльності органів поліції, їх посадових осіб, які забезпечували б функціонування суспільних відносин у різних сферах життєдіяльності на засадах непорушності конституційних прав і свобод людини та громадянина. В узагальненому вигляді можна представити такі різновиди міжнародного застосування в діяльності правоохоронних органів:

1. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права, міжнародні договори України визначають загальний стан правоохоронної діяльності, її підпорядкування прийнятим нашою державою за згодою з іншими державами або в межах міжнародного співтовариства в цілому правилами і зобов'язаннями. Дії зазначених норм підпорядковані принципу сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

2. Правоохоронні органи мають в межах своєї компетенції повноваженнями щодо безпосереднього застосування міжнародних договорів України, визнаних Україною міжнародно-правових норм. У цьому контексті при розгляді питань, зміст яких порушується не тільки внутрішньодержавним, а й міжнародно-правовим регулюванням, вони використовують міжнародні стандарти як юридична підстава прийнятих рішень. Маються на увазі варіанти самостійного, спільного і пріоритетного застосування міжнародних норм.

3. Правоохоронні органи відповідно до міжнародних договорів України вступають в ділові контакти з аналогічними органами інших держав, перш за все у сфері правової допомоги та правового співробітництва.

4. Правозастосовні акти, прийняті правоохоронними органами, а також – в межах їх ведення – відомчі нормативні акти (інструкції, накази) можуть, а в належних випадках повинні, включати в себе посилання на міжнародні договори, документи міжнародно-правового характеру.

Самостійна робота

Завдання № 1

1. 08 лютого 2017 року близько 18 години 30 хвилин неповнолітній Ж, перебуваючи поблизу приміщення їдальні професійного ліцею, під час словесної суперечки з неповнолітнім К., на ґрунті тривалих особистих неприязних відносин, не передбачаючи можливості настання суспільно небезпечних наслідків своїх дій,

наніс кулаками обох рук не менше трьох ударів в лице та по голові потерпілому К., Згідно висновку судово-медичної експертизи № 81-Е від 30.08.2017 року, потерпілому К., заподіяне тілесне ушкодження у вигляді садни на слизовій оболонці верхньої губи, яке згідно п.п. 2.3.5 «Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень», відносяться до легких тілесних ушкоджень. Батьки К. звернулися до органів досудового розслідування із заявою про вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 125 КК. В подальшому прокурор звернувся до суду із клопотанням про застосування до неповнолітнього примусових заходів виховного характеру. На початку судового засідання заявники (законний представник, неповнолітній та його захисник) звернулися до суду з клопотанням закрити кримінальне провадження у зв'язку з тим, що вони, як потерпіла сторона, відмовляються від обвинувачення. Суд відмовив у задоволенні клопотання потерпілої сторони, мотивуючи своє рішення тим, що процесуальний закон не передбачає закриття кримінального провадження, що розпочинається виключно за заявою потерпілого (кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення), щодо особи, яка не досягла віку кримінальної відповідальності, тобто обвинувачення їй не пред'являлося, а тому, відповідно, відмовлятися від нього потерпілий не може. Суд застосував примусові заходи виховного характеру. Апеляційний суд залишив рішення суду першої інстанції без зміни. Чи правильно вирішив справу суд? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання № 2

2. Під час підготовчого судового засідання у кримінальному провадженні щодо неповнолітнього 16-річного З., який обвинувачується за ч. 2 ст. 186 КК у відкритому викраденні чужого майна, поєднаному з насильством, яке не є небезпечним для життя та здоров'я потерпілого (щодо неповнолітнього З. обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою), захисник заявив клопотання про зміну запобіжного заходу з тримання під вартою на передання неповнолітнього під нагляд батьків. У своєму клопотанні на обґрунтування необхідності звільнення неповнолітнього з-під варти захисник навів кілька аргументів, зокрема, він послався на неповнолітній вік З., на те, що він не має судимостей, не може перешкоджати збиранню доказів чи знищити їх, на позитивні риси в його характеристиці, на те, що він постійно проживає у м. Львові, не вдається до спроб і був не в змозі вдаватися до спроб втечі через відсутність коштів і родичів в інших регіонах країни, і немає жодних ознак того, що в разі звільнення з-під варти він вчинить нові злочини. Чи повинен задовольнити клопотання суд? Відповідь обґрунтуйте.

Теми рефератів

Правовий статус, гарантії діяльності та відповідальність працівника поліції.

Засвоїти визначення понять: система правоохоронних органів України, міжнародні механізми захисту прав людини

Питання для самоконтролю:

1. Основні форми та методи діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина в Україні.
2. Основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення міжнародно-правових стандартів прав людини.
3. Принципи рівності та недискримінації в роботі правоохоронців.
4. Зміст державного контролю за діяльністю поліції. Нагляд органів прокуратури за діяльністю поліції та повноваження судових органів щодо здійснення контролю.
5. Оскарження незаконних дій працівників правоохоронних органів. Правозахисні організації України та їх вплив на діяльність правоохоронних органів.

Завдання до самостійної підготовки: Схематично відобразіть легальні обмеження прав і свобод людини, передбачені у міжнародних стандартах: а) обмеження, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання та поваги прав і свобод інших; б) обмеження, які є необхідними для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я чи моральності населення; в) обмеження, які офіційно оголошуються державою під час надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою.

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. Суд може на будь-якій стадії провадження у справі прийняти рішення про вилучення заяви з реєстру, якщо обставини дають підстави дійти висновку:

- A. якщо заявник не має наміру далі підтримувати свою заяву;
- B. якщо спір уже вирішено;
- C. якщо на будь-якій іншій підставі, встановленій Судом, подальший розгляд заяви не є виправданим;
- D. якщо це відповідає інтересам Уряду;
- E. правильна відповідь відсутня.

2. Які із наведених нижче спеціальних принципів кримінального права безпосередньо закріплені у тексті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

- A. принцип законності;
- B. принцип невідворотності кримінального покарання;
- C. принцип диференціації кримінальної відповідальності;
- D. принцип індивідуалізації кримінальної відповідальності;
- E. принцип особистої відповідальності.

3. Назвіть відповідь, у якій вказано принцип кримінального провадження, зміст якого розкривається через наведене положення: кримінальне процесуальне законодавство України застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

- A. Верховенство права;
- B. Законність;
- C. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень;
- D. Забезпечення права на захист;
- E. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини.

4. Оберіть відповідь, у якій названо один із критеріїв з якого виходить ЄСПЛ під час тлумачення поняття покарання за вчинення кримінального правопорушення:

- A. застосування до особи, що вчинила кримінальне правопорушення покарання у виді позбавлення волі;
- B. оцінка того, чи відповідний захід застосовується за вчинення кримінального правопорушення;
- C. застосування до особи, що вчинила кримінальне правопорушення покарання у виді довічного позбавлення волі;
- D. застосування до особи, що вчинила кримінальне правопорушення покарання у виді конфіскації майна;
- E. правильна відповідь відсутня.

5. Назвіть вид покарання, застосування якого суперечить гарантіям, передбаченим Європейською Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод та протоколам до неї:

- A. Покарання у виді позбавлення волі на певний строк;
- B. Покарання у виді обмеження волі;
- C. Покарання у виді довічного позбавлення волі;
- D. Покарання нелюдське або таке, що принижує людську гідність;
- E. Примусові заходи медичного характеру.

Рекомендована література до теми

Основна література:

Нормативно-правові акти:

1. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
2. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Кримінальний процесуальний кодекс України № 4651-VI, 13.04.2012. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/>.
5. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол. 2020 р. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35132.html

6. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про Оперативне та стратегічне співробітництво – 2017 р. Європол. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16

7. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року URL : <http://zakon.rada.gov.ua>

Навчальна та науково- монографічна література:

1. Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Актуальне законодавство та судова практика : посібник. / Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. – Х.: ЦУЛ. 2021. – 486 с
2. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. - 2-е вид. - К.: Юрінформ, 1992. - 200 с.
3. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник // Мін. освіти і науки України. – Київ: Знання, 2011. – 397 с.
4. Буроменський М. Європейський кодекс свободи та демократії // Право України. – 2010. - № 10. – С. 89 – 97.
5. Буткевич В. Європейська конвенція з прав людини і основних свобод: генеза намірів і права // Право України. – 2010. - № 10. – С.60 – 88.

Додаткова література:

1. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 року // Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С.39 - 46.
2. Міжнародне право: Навчальний посібник // Мін. освіти і науки України; За заг. ред. М.В. Буроменського. – Київ: ЮрІнком Інтер, 2008. – 335 с.
3. Міжнародне право: Підручник // Мін. освіти і науки України; За заг. ред. В.А. Ліпкана. – Київ: КНТ, 2009. – 751 с
4. Іванов Ю.А. Міжнародне право: Посібник для підготовки до іспитів. – Київ: Паливода А.В., 2006. – 197 с.

Тема № 7. Дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини судовими органами України. - 2 год.

Мета вивчення

Закріпити знання здобувачів вищої освіти сформувати цілісне уявлення про міжнародно-правові стандарти прав людини судовими органами.

Результати навчання

Після вивчення теми № 7 здобувач вищої освіти зможе:

- 1) розробити пропозиції щодо вирішення дискусійних питань у сфері, міжнародно-правових стандартів прав людини судовими органами;

- 2) виділити особливості сучасних концепцій у сфері вираження міжнародно-правових стандартів прав людини судовими органами;
- 3) інтегрувати знання і вирішити комплексні дослідницькі задачі у сфері міжнародно-правових стандартів прав людини судовими органами.

Питання для розгляду на семінарському занятті.

1. Шляхи підвищення ефективності діяльності органів державної влади щодо захисту прав людини і громадянина.
2. Місце судових і правоохоронних органів в механізмі захисту прав людини і громадянина.
3. Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини судами України. Зміст права на правову допомогу й законодавчі акти України, що передбачають необхідність надання кожному правової допомоги.
4. Компетенція, принципи, форми захисту прав і свобод людини і громадянина в Конституційному Суді України. Конституційне подання та звернення. Суди загальної юрисдикції в забезпеченні реалізації прав, свобод і обов'язків людини та громадянина.

Методичні рекомендації

Практика застосування судами України міжнародно-правових стандартів прав людини є суттєвим фактором розвитку судочинства, спрямованим на зміцнення принципів побудови правової держави і громадянського суспільства. Конкретизація судами наявних міжнародно-правових норм у сфері захисту прав людини, їх осмислене застосування до конкретних обставин створюють основу для визнання міжнародно-правових норм в якості еталонів, як в рамках внутрішньодержавної, так і на рівні міжнародно-правової системи. При цьому розмежування прав людини на природні і позитивні шляхом судового тлумачення може вивести українську судову систему на зовсім інший рівень розвитку з метою досягнення реальної незалежності й самостійності. Для цього слід більш зважено та ефективно використовувати рішення ЄСПЛ, зокрема ту його частину, що містить правове тлумачення норми ЄКПЛ та є джерелом права для українських судів. Таким чином, сформована до теперішнього часу практика судів загальної юрисдикції, пов'язана з реалізацією міжнародно-правових положень, дозволяє виділити наступні основні форми взаємодії міжнародного і національного права: а) закріплення норми міжнародного права в якості юридичного факту виникнення внутрішньодержавних відносин; б) тлумачення норми внутрішньодержавного права з урахуванням норм міжнародного права, що є обов'язковими для України; в) реалізація положень міжнародного договору України, що містить інші правила, ніж закон України; г) реалізація положення міжнародного договору України, що містять правила, аналог яких відсутня в національному праві.

Самостійна робота

Завдання № 1

1. Виявіть у рішеннях щодо суті, постановлених ЄСПЛ у справах щодо України ті рішення: 1.1. у яких ЄСПЛ констатував порушення Україною принципів верховенства права, законності, рівності громадян перед законом і судом. Складіть список таких рішень окремо за кожним порушеним принципом; 1.2. у яких ЄСПЛ констатував відсутність порушення Україною принципів верховенства права, законності, рівності громадян перед законом і судом. Складіть список таких рішень окремо за кожним наведених принципів, про порушення яких заявляли заявники

Завдання № 2

Опрацюйте судові рішення національних судів України, що розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень України, і виявіть ті, де суд обґрунтовує недопустимість доказів посиланням на правові позиції ЄСПЛ.

Завдання № 3

Громадянин А. після отримання ухвали місцевого суду, не погодився з таким рішенням та вирішив відразу звернутися до Європейського суду з прав людини. Проте його скаргу Суд визнав неприйнятною. Чи правомірно в цьому випадку вчинив Європейський суд з прав людини?

Теми рефератів

1. Роль міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини при здійсненні правосуддя

Засвоїти визначення понять: система конституційного контролю, міжнародні механізми захисту прав людини

Питання для самоконтролю:

1. Створення дієвої системи надання безоплатної правової допомоги, правова допомога і можливості правового захисту особи в Україні.
2. Судовий захист прав і свобод громадянина. Вирішення питання судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Суд як гарант прав особи.
3. Конституційний контроль - принципи і форми захисту прав людини. Система конституційного контролю в Україні.

Завдання до самостійної підготовки

Проаналізуйте рішення ЄСПЛ у справах «С. і Марпер проти Сполученого Королівства» від 4.12.2008 р., «Аманн проти Швейцарії» від 16.02.2000 року, «Екіміджієв проти Болгарії» від 28.06.2007 року, «Йордакі та інші проти Молдови» від 10.02.2009 р. Визначте позицію Суду щодо збирання, зберігання та використання інформації про особу представниками правоохоронних органів та спецслужб. Які саме обов'язки держав (позитивні чи негативні) на думку Суду було недотримано?

Тестові завдання для самоконтролю знань

1. Проти кого можна подати заяву до Європейського Суду з прав людини?

- A. проти приватних осіб;
- B. проти приватних організацій;
- C. проти господарських товариств;
- D. проти однієї чи декількох держав, на які поширюється дія Конвенції і котра/котрі, на думку заявника (своєю дією або діями чи бездіяльністю, що стосувались безпосередньо нього), порушили Конвенцію з прав людини;
- E. усі перелічені відповіді правильні.

2. Чого може стосуватися заява до Європейського Суду з прав людини?

- A. одного з прав, викладених у Європейській конвенції з прав людини;
- B. порушення прав, гарантованих Загальною декларацією прав людини;
- C. порушення прав, гарантованих декларацією прав людини ООН;
- D. порушення прав, гарантованих Хартією основних прав ЄС;
- E. усі відповіді правильні.

3. Що не може зробити Європейський суд з прав людини?

- A. надавати інформацію стосовно законодавства держави, проти якої скерована заява;
- B. виступати апеляційною інстанцією по відношенню до національних судів;
- C. надавати допомогу у пошуку чи в оплаті послуг юриста для підготовки подання заяви;
- D. захищати інтереси заявника безпосередньо перед державним органом, дії якого оскаржуються;
- E. усі вказані відповіді правильні.

4. Порушень яких саме прав, гарантованих Конвенцією може стосуватися заява до Європейського Суду з прав людини?

- A. катування, нелюдське чи принизливе для людської гідності поводження або покарання;
- B. «свавільне та неправомірне позбавлення волі»;
- C. «дискримінація у користуванні правами та свободами, викладеними у Конвенції»;
- D. вислання державою своїх громадян чи заборону їм повернутися на її територію;
- E. усі відповіді правильні.

5. Заява може бути визнана неприйнятною з таких підстав:

- A. якщо заявник не має відповідного статусу згідно зі статтею 34 Конвенції;
- B. якщо він нездатний довести, що є потерпілим від стверджуваного порушення;
- C. якщо заява спрямована проти держави, яка не ратифікувала Конвенцію;
- D. якщо заява стосується одного з Протоколів до Конвенції, який держава-відповідач не ратифікувала;
- E. усі перелічені вище відповіді правильні.

Рекомендована література до теми

Основна література:

1. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року // Голос України. – 3 серпня 2010 року. – № 142.
2. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC». URL: <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
4. Конвенція про захист прав і основоположних свобод: прийнята Радою Європи 4 листопада 1950 р. з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів №№ 11 та 14 з Протоколами №№ 1, 4, 6, 7, 12 та 13). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Навчальна та науково-монографічна література:

1. Трегубов Е.Л. Право на справедливий суд в практиці європейського суду з прав людини / Е.Л. Трегубов // Форумправа. – 2010. – № 1. – С. 358-363.
2. Коваль І. Право на справедливий суд: практика Європейського суду з прав людини щодо України / І. Коваль // Право України. – 2006. – № 10. – С. 129-132.
3. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістова характеристика): монографія. / С.П. Погребняк. – Х., 2008. – 240 с.
4. Право на справедливий суд / М. Погорецький, І. С. Гриценко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2012. – Вип. 91. – С. 4-8.
5. Федорчук Н.Б., Нор В.Т. Захист прав потерпілих від злочину в англо-американській правовій системі та кримінальному судочинстві України: монографія. –К.: Правова єдність. 2009. – 192 с.
6. Энтин М. Справедливое судебное разбирательство по праву Совета Европы и Европейского Союза / М. Энтин // Конституционное право: Восточноевропейское обозрение. – 2003. – № 3 (44). – С. 85-97.

Додаткова література:

1. Бондарчук С.А. Гласність та відкритість судового процесу як гарантії доступу до правосуддя / С.А. Бондарчук // Вісник ХНУВС. 2010. – № 4 (2). – С. 6-11.
2. Городовенко В. Забезпечення права на справедливий судовий розгляд В. Городовенко // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 4. – С. 60-62.
3. Ізарова І.О. Проблеми реалізації принципу публічності під час ухвалення рішення суду в цивільному судочинстві / І.О. Ізарова // Право і суспільство. – 2014. – № 3. – С. 61-67.

4. Червяцова А.О. Свобода вираження поглядів та право на справедливий суд: вирішення конфлікту в практиці Верховного Суду США / А.О. Червяцова // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право. – 2013. – № 1062. – Вип. 14. – С. 55-58.

5. Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – Вид. 2-ге, виправлене доповнене. – К.: 2007. – 848 с

6. Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – Київ: Сфера, 2002. – 413 с.

Питання для підготовки до екзамену

1. Загальні положення про міжнародні-правові стандарти прав людини.
2. Природа та сутність прав людини.
3. Класифікація прав людини.
4. Універсальність прав людини.
5. Захист прав людини в рамках ООН. Рада ООН з прав людини.
6. Надайте характеристику Загальної декларації прав людини 1948 р.
7. Міжнародний пакт про громадські і політичні права 1966 р. Комітет по правах людини.
8. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.
9. Комітет з економічних, соціальних та культурних прав 1966 р.
10. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1979. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок.
11. Конвенція про права дитини 1989 р. Комітет з прав дитини.
12. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р.
13. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. Комітет по ліквідації расової дискримінації.
14. Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 р.
15. Охарактеризуйте систему захисту прав людини в Європі.
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. принципи тлумачення, особливості застосування в національному правопорядку.
17. Європейський суд з прав людини: юрисдикція та процедура звернення.
18. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.
19. Охарактеризуйте Європейську соціальну хартію (переглянуту).
20. Захист прав людини в Європейському Союзі.
21. Хартія основоположних прав Європейського Союзу 2000 р.
22. Діяльність ОБСЕ у сфері визначення та просування стандартів захисту прав людини.
23. Охарактеризуйте регіональні системи захисту прав людини.
24. Охарактеризуйте міжамериканську систему захисту прав людини.
25. Охарактеризуйте африканську систему захисту прав людини.
26. Охарактеризуйте арабську систему захисту прав людини.
27. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.
28. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.
29. В чому полягають проблеми захисту свободи думки, совісті і релігії.
30. Зобов'язання держави, щодо права свободи думки, совісті і релігії.
31. Свобода вираження поглядів.
32. Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів.
33. Свобода зібрань та об'єднання.

- 34.Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання.
- 35.Заборона дискримінації.
- 36.Обов'язання держави щодо заборони дискримінації.
- 37.Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.
- 38.Зобов'язання держави щодо право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.
- 39.Правомірне обмеження прав людини.
- 40.Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.
- 41.В чому полягає захист військовополонених.
- 42.Міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини.
- 43.Правовий статус суддів міжнародних судів у сфері прав людини.
- 44.Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання 1948 р.
- 45.Міжнародний кримінальний суд.
- 46.Міжнародна боротьба з расовою дискримінацією.
- 47.Юридичне поняття расової дискримінації.
- 48.Визначення міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру.
- 49.Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації.
- 50.Захист прав осіб із інвалідністю.
- 51.Захист прав мігрантів, що працюють.
- 52.Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб.
- 53.Поняття правоохоронної діяльності.
- 54.Система правоохоронних органів України.
- 55.Конституційно-правові засади діяльності правоохоронних органів у забезпеченні прав людини.
- 56.Завдання та функції правоохоронних органів.
- 57.Поняття міжнародно-правових стандартів у діяльності правоохоронних органів України.
- 58.Принцип недискримінації у роботі правоохоронця.
- 59.Громадський контроль за здійсненням правоохоронної діяльності.
- 60.Відомчий контроль за законністю діяльності правоохоронних органів.
- 61.Адвокатура України як недержавний самоврядний інститут.
- 62.Місце судових і правоохоронних органів в механізмі захисту прав людини і громадянина.
- 63.Виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини судами України.
- 64.Зміст права на правову допомогу й законодавчі акти України, що передбачають необхідність надання кожному правової допомоги.
- 65.Компетенція, принципи, форми захисту прав і свобод людини і громадянина в Конституційному Суді України.
- 66.Конституційне подання та звернення.
- 67.Суди загальної юрисдикції в забезпеченні реалізації прав, свобод і обов'язків людини та громадянина.
- 68.Положення Статуту ООН про права людини і їх правове значення.
- 69.Становлення принципу поваги прав людини у сучасному міжнародному публічному праві.

70. Комісія по положенню жінок.
71. Тимчасові допоміжні органи ООН у галузі прав людини.
72. Правова природа документів ООН з прав людини.
73. Головні напрямки співробітництва держав у галузі прав людини у межах ООН.
74. Кодифікація і розвиток міжнародно-правових норм з прав людини.
75. Термінологічні аспекти імплементації міжнародно-правових прав людини.
76. Концепція здійснення норм міжнародного публічного права.
77. Доктрина співвідношення міжнародного та національного права.
78. Система засобів імплементації міжнародних стандартів прав людини.
79. Механізми імплементації міжнародно-правових актів з прав людини.
80. Термінологічні аспекти імплементації міжнародних норм щодо прав людини.
81. Міжнародні засоби імплементації.
82. Система міжнародних засобів імплементації у рамках ООН.
83. Конвенційні органи міжнародної імплементації стандартів прав людини.
84. Співвідношення міжнародного і внутрішньо-державного права у забезпеченні прав людини.
85. Комітет з прав осіб з інвалідністю.
86. Комітет проти катувань.
87. Особливості здійснення міжнародно-правових норм з прав людини.
88. Міжнародно-правові стандарти прав корінних народів, національних, етнічних, релігійних і мовних меншин.
89. Політичні і економічні передумови порушень прав людини.
90. Сутність, і проблеми визначення масштабів порушення прав людини.

Вимоги до домашніх контрольних робіт

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання виконують домашню контрольну роботу передбачену робочою програмою вивчення навчальної дисципліни «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод».

Домашня контрольна робота – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.

Завдання по домашній контрольній роботі повинні допомогти студенту в оволодінні термінологією, основними положеннями навчальної дисципліни, надати навички у рішенні типових прикладів, задач, ситуацій.

Виконану роботу студент оформляє відповідно до встановлених вимог. На титульному листі вказується назва кафедри, навчальна дисципліна, курс навчання, спеціальність, ім'я та прізвище студента. З метою забезпечення систематичної самостійної роботи студентів заочної форми навчання перевірка контрольних робіт, а також консультування з приводу їх виконання здійснюється в міжсесійний період.

Виконану роботу здобувач вищої освіти надсилає електронною поштою або надсилає іншим шляхом в деканат у визначені терміни, які встановлюються відповідно до графіка навчального процесу та графіка навчального процесу, але не пізніше, ніж за два тижні до початку сесії.

Термін перевірки роботи від надходження до надання результатів студентам – 10 днів. Роботі, яка виконана студентом відповідно до встановлених вимог, за результатами перевірки виставляється відповідна оцінка. Контрольна робота є одним із видів обов'язкових навчальних робіт, за результатами успішного виконання яких студент отримує допуск до семестрового контролю. Результати перевірки домашньої контрольної роботи враховуються при виставленні підсумкової оцінки.

Домашні контрольні роботи, які виконані із порушенням встановлених вимог не зараховуються та повертаються студенту для повторного виконання. В рецензії викладач зазначає недоліки, які потрібно усунути, якщо це можливо, та надає рекомендації по їх усуненню. Термін доопрацювання (або виконання нової роботи) – до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо повторно виконана домашня контрольна робота не відповідає встановленим вимогам то студент не допускається до складання сесійного контролю з навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини».

Студент виконує домашню контрольну роботу відповідно до запропонованої тематики. Студент обирає один із запропонованих варіантів при цьому перша буква прізвища студента повинна співпадати з порядковим номером варіанту контрольної роботи.

Кожен варіант складається з двох завдань. Матеріал, що викладається в домашній контрольній роботі подається стисло, грамотно, без скорочень. Обсяг роботи складає 8-10 друкованих сторінок. У кінці роботи зазначаються використані інформаційні джерела (література, сайти тощо), зазначається дата виконання та ставиться особистий підпис здобувача вищої освіти.

Варіанти домашньої контрольної роботи

Варіант № 1(букви А, Б)

Теоретичне питання.

1. Охарактеризуйте систему захисту прав людини в Європі.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Орлик проти України», заява № 27454/11, рішення від 11 лютого 2016 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Сергій Шевченко проти України», заява № 32478/02, рішення від 4 квітня 2006 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 2(букви В, Г, Д)

Теоретичне питання.

1. Надайте характеристику Європейського суду з прав людини: юрисдикція та процедура звернення.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Басенко проти України», заява № 24213/08, рішення від 26 листопада 2015 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Корнєв і Карпенко проти України», заява № 17444/04, рішення від 21 жовтня 2010 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 3 (букви Е, Є, Ж, З)

Теоретичне питання.

1. Судова практика ЄСПЛ як джерело права та теоретичної юриспруденції.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Нечипорук і Йонкало проти України», заява № 42310/04, рішення від 21 квітня 2011 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Білуха проти України», заява № 33949/02, рішення від 9 листопада 2006 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 4 (букви І, Ї, Й, К)

Теоретичне питання.

1. Охарактеризуйте зобов'язання держави в умовах збройних конфліктів.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Плахтєєв та Плахтєєва проти України», заява № 20347/03, рішення від 12 березня 2009 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Бочан проти України», заява № 7577/02, рішення від 3 травня 2007 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 5 (букви Л, М)

Теоретичне питання.

1. Охарактеризуйте місце судових і правоохоронних органів в механізмі захисту прав людини і громадянина.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Дубецька та інші проти України», заява № 30499/03, рішення від 10 лютого 2011 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Яременко проти України», заява № 32092/02, рішення від 12 червня 2008 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 6 (букви Н, О, П)

Теоретичне питання.

1. Проаналізуйте право на свободу та особисту недоторканість у міжнародних документах.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Гримковська проти України», заява № 38182/03, рішення від 21 липня 2011 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Sorland проти Сполученого Королівства», заява № 62617/00, рішення від 3 квітня 2007 р. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 7 (букви Р, С)

Теоретичне питання.

1. Проаналізуйте основні напрямки реформування системи правоохоронних органів в аспекті забезпечення міжнародно-правових стандартів прав людини.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Кривіцька та Кривіцький проти України», заява № 30856/03, рішення від 2 грудня 2010 р. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Багієва проти України», заява № 41085/05, рішення від 28 квітня 2016 р. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 8 (букви Т, У)

Теоретичне питання.

1. Наведіть приклади та охарактеризуйте судові рішення ЄСПЛ стосовно свободи вираження поглядів.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Михайлюк та Петров проти України», заява № 11932/02, рішення від 10 грудня 2009 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Савіні проти України», заява № 39948/06, рішення від 18 грудня 2008 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 9 (букви Ф, Х, Ц, Ч)

Теоретичне питання.

1. Міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Котій проти України», заява № 28718/09, рішення від 5 березня 2015 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Хабровські проти України», заява № 61680/10, рішення від 17 січня 2013 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Варіант № 10 (букви Ш, Щ, Ю, Я)

Теоретичне питання.

1. Особливості регіональних систем захисту прав людини.

Творчо-аналітичне завдання № 1.

Проаналізуйте зміст справи «Мамчур проти України», заява № 10383/09, рішення від 16 липня 2015 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

Творчо-аналітичне завдання № 2.

Проаналізуйте зміст справи «Заїченко проти України (№ 2)», заява № 45797/09, рішення від 26 лютого 2015 року. Відповідь підготуйте у вигляді есе.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти:

1. Віденська декларація та Програма дій, схвалені на Всесвітній конференції з прав людини 25 червня 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_504.
2. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC». URL: <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
3. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к // Відомості Верховної Ради України. –1996. – № 30. – Ст. 141.
6. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року з наступними змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3477-156>.
8. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: ратифіковано Законом № 237/94-BP від 10.11.94 р. (Редакція від 22.11.2010 р.) URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012
9. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй. Охарактеризуйте : URL: <https://www.un.org/ru/ga/>
10. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – HUDOC. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
11. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
12. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
13. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
14. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
15. Міжнародний пакт про соціальні, економічні і культурні права від 16 грудня 1966 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
16. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН). URL: <http://www.un.org>.
17. Рада Безпеки ООН. URL : <https://www.un.org/securitycouncil/ru>
18. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010

19. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 р URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>
20. Сайт постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві. URL : <http://geneva.mfa.gov.ua/ua>
21. УВКБ (Управління Верховного Комісара у справах біженців) ООН. URL : <https://www.unhcr.org/ua/>
22. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання за нього 1948 р. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MU48K03U>
23. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1989 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text
24. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC». URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
4. Європейська Хартія основних прав ЄС (2000 р.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
25. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
26. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
27. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ). URL : <http://www.osce.org>
28. Американська конвенція по правам людини: 1969 р. URL : http://uristu.com/library/konventsii/konvenciy_348/
29. Арабська хартія прав людини: 2004 р. URL : <http://constitutions.ru/?p=512>
30. Африканська хартія прав людини: 1981 р. URL : http://www.concourt.am/hr/rus/inter/6_4.htm
31. Декларації АСЕАН з прав людини 2012 р. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/ASEAN_Human_Rights_Declaration
32. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC». URL: <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
33. Європейська соціальна хартія 1961 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300
34. Європейська Хартія основних прав ЄС (2000 р.). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524
35. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
36. Ісламська декларація прав людини: 1981 р URL: <http://constitutions.ru/?p=500>
37. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
38. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ). URL: <http://www.osce.org>.

39. Статут Ради Європи 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001
40. 1. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC URL: <http://hudoc.echr.coe.int/RUS>
41. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_033
42. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» 2016 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
43. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
44. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо прав інвалідів» від 22.12. 2011 р. N 4213-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4213-17>
45. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
46. Конвенція про права дитини 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
47. Конвенція ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок 1999р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
48. Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
49. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих - мігрантів та Членів їх сімей 1990 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203
50. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України 2019р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0633-19>
51. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC. URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
52. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
53. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
54. Кримінальний процесуальний кодекс України № 4651-VI, 13.04.2012. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/>.
55. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол. 2020 р. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE35132.html
56. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про Оперативне та стратегічне співробітництво – 2017 р. Європол. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16

57. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
58. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року // Голос України. – 3 серпня 2010 року. – № 142.
59. Електронна база копій судових рішень ЄСПЛ – «HUDOC». URL : <https://hudoc.echr.coe.int/RUS>
60. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 2006 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
61. Конвенція про захист прав і основоположних свобод: прийнята Радою Європи 4 листопада 1950 р. з поправками, внесеними відповідно до положень Протоколів №№ 11 та 14 з Протоколами №№ 1, 4, 6, 7, 12 та 13). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004

Навчальна та науково - монографічна література:

1. Анцупова Т.О. Колізії в законодавстві України щодо виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : [Електронний ресурс] / Т.О. Анцупова. – URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/esp/2010_2/10atospl.pdf
2. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / За заг. ред. проф. Маляренка В.Т. — К.: «К.І.С», 2011. — 320 с.
3. Антонович М.М. Міжнародне право: навчальний посібник з грифом МОН.— К.: Юрінком Інтер 2011. — 384 с.
4. Буроменський М.В. Міжнародне право: навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 336 с.
5. Міжнародне право: підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. — К.: КНТ, 2009. — 752 с.
6. Международное право: учебник для бакалавров / Под ред. А.Н. Вылегжанина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Изд. Юрайт, 2014. — 904 с.
7. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку: документально-джерелознавчий довідник для співробітників правоохоронних органів (міліції) / упоряд.: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, І.Г. Кириченко. — К.: Ін Юре, 2002. — 128 с.
8. Права людини й оновлення Конституції України: Колективна монографія / Праці лабораторії дослідження теоретичних проблем прав людини юридичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка. — Львів: Малий видавничий центр юридичного факультету Львівського національного ун-ту ім. І. Франка, 2011. — Вип. 5. — 184 с.
9. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник / М.Ю. Черкес. — К.: Знання, 2011. — 6-те вид. — 398 с.
10. Войціховський А.В. Міжнародне право / А. Войціховський— К.: Навчальний посібник, 2020. — 544с.

11. Антонович М. Імплементація Міжнародного пакту про громадянські і політичні права в Україні: крізь призму Комітету ООН з прав людини // Право України. – 2004. – № 8. – С. 33-36.
12. Буткевич В.Г. Міжнародне право. Основні галузі: підручник / В.Г. Буткевич, В.В. Мицик / за ред. В.Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2004. – 816 с.
13. Міжнародне право : підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2009. – 752 с.
14. Международное право: сборник документов / А.В. Трояновский, Ю.В. Чайковский; под ред. Засл.юриста Украины, зав. каф. межд. права и межд. отношений. ОНЮА. к.ю.н., проф. М.Е. Черкеса. –О.: Феникс, 2010. – 768 с.
15. Мицик В.В. Право людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту. – К.: Видавничий дім «Промінь», 2010. – 722 с.
16. Савчин М. В. Правове регулювання та економічні свободи і права. - Вид. ТОВ. «Рік- У», 2020 р. 224 с.
17. Аббакумова Д.В. Комітет Міністрів Ради Європи: міжнародно-правова природа та повноваження : моногр. / Д.В. Аббакумова. – Х.: Право, 2016. – 256 с.
18. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини – К.: 2016. – 486 с.
19. Європейський суд з прав людини. Судова практика / За заг. ред. В.Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України». – Вип. 3. – 2011.
20. Міжнародне право : підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2009. – 752 с.
21. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя / Н.І. Севостьянова. – Одеса: Фенікс, 2012. – 216 с.
22. Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи: прямуючи до загальноєвропейського правового простору. –К.: Видавництво «К.І.С.», 2007. – 252 с.
23. Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Актуальне законодавство та судова практика : посібник. / Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. – Х.: ЦУЛ. 2021. – 486 с.
24. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини – К.: 2016. – 486 с.
25. Європейський суд з прав людини. Судова практика / За заг. ред. В.Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України». – Вип. 3. – 2011.
26. Міжнародне право : підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін. / заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2009. – 752 с.
27. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя / Н.І. Севостьянова. – Одеса: Фенікс, 2012. – 216 с.
28. Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи: прямуючи до загальноєвропейського правового простору. –К.: Видавництво «К.І.С.», 2007. – 252 с.

29. Гончарова Ю.А. Становление и развитие института защиты прав женщин в системе обеспечения прав человека / Ю.А. Гончарова // Нац. юридический журнал: теория и практика О.О.О. Научно-практическое правовое издание. – № 6 (10). – Кишинев (Республика Молдова), 2014. – С. 45-51.

30. Соціальна інтеграція осіб з інвалідністю в контексті освітньої діяльності ВНЗ: монографія / М.В. Півторак, Н.С. Пасічник, О.П. Цвид-Гром, О.П. Хомчук [та ін.]; за заг. ред. Я.В. Новака. – Біла Церква, 2018. – 211 с.

31. Федорчук Н.Б., Нор В.Т. Захист прав потерпілих від злочину в англо-американській правовій системі та кримінальному судочинстві України: монографія. – К.: Правова єдність, 2009. – 192 с.

32. Хабаров В.В. Проблеми працевлаштування молоді з інвалідністю та пропозиції щодо їх вирішення // Підтримка процесу працевлаштування випускників з інвалідністю ВНЗ України: аспект прав людини. – К.: ВГО студентів-інвалідів «Гаудеамус», Університет «Україна», 2006. – С. 24-32.

33. Ченшова Н.В. Особливості регламентації статусу біженця у законодавстві України як потенційної держави-учасниці Європейського Союзу. Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Право. 2015. – Випуск 35. – Ч. 1. – Т. 3. – С. 156-161.

34. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. – Вид. 2-е виправлене та доповнене. – К.: Реферат, 2007. – 848 с.

35. Official Journal C 306 vol. 50 of 17.12.2007. URL: <http://eurlex.europa.eu/oj/direct-access.html> (дата звернення: 01.11.2016)

36. Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. Актуальне законодавство та судова практика : посібник. / Петков С.В., Журавльова Д.В., Дрозд О.Ю., Дрозд В.Г. – Х.: ЦУЛ. 2021. – 486 с

37. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. - 2-е вид. - К.: Юрінформ, 1992. - 200 с.

38. Черкес М.Ю. Міжнародне право: Підручник // Мін. освіти і науки України. – Київ: Знання, 2011. – 397 с.

39. Буроменський М. Європейський кодекс свободи та демократії // Право України. – 2010. - № 10. – С. 89 – 97.

40. Буткевич В. Європейська конвенція з прав людини і основних свобод: генеза намірів і права // Право України. – 2010. - № 10. – С. 60 – 88.

41. Коваль І. Право на справедливий суд: практика Європейського суду з прав людини щодо України / І. Коваль // Право України. – 2006. – № 10. – С. 129-132.

42. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія. / С.П. Погребняк. – Х., 2008. – 240 с.

43. Право на справедливий суд / М. Погорецький, І. С. Гриценко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2012. – Вип. 91. – С. 4-8.

44.Трегубов Е.Л. Право на справедливий суд в практиці європейського суду з прав людини / Е.Л. Трегубов // Форумправа. – 2010. – № 1. – С. 358-363.

45. Федорчук Н.Б., Нор В.Т. Захист прав потерпілих від злочину в англо-американській правовій системі та кримінальному судочинстві України: монографія. –К.: Правова єдність. 2009. – 192 с.

46. Энтин М. Справедливое судебное разбирательство по праву Совета Европы и Европейского Союза / М. Энтин // Конституционное право: Восточноевропейское обозрение. – 2003. – № 3 (44). – С. 85-97.

Додаткова література:

1.Зайцев Ю. Є. Про тонкощі використання в українській судовій практиці рішень Європейського суду з прав людини// Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2010. - № 11. - С 7-8.

2. Ільченко І. Деякі питання застосування конвенції про захист прав і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини / І. Ільченко // Право України – 2009. – № 10. – С. 145–148.

3. Абашидзе А.Х. Право Совета Европы. Конвенция о защите прав человека и основных свобод: учеб. пособие / А.Х. Абашидзе, Е.С. Алисиевич. – М.: Международные отношения, 2007. – 304 с.

4. Биштыга А. Европейский суд по правам человека / А. Биштыга; науч. ред. А.Е. Вашкевич; пер. с пол. Е.Г. Генделя. – Минск: Тесей, 2000. – С. 10-30.

5. Буроменский М.В. Обращение в Европейский суд по правам человека: практика Суда и особенности украинского законодательства / М. Буроменский. – Харьков: Фолио, 2000. – 32 с.

6. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навчально-практичний посібник / Т.І. Дудаш. – К.: Алерта, 2013. – 368 с.

7. Забезпечення прав людини в діяльності правоохоронних органів: за міжнародними стандартами : Навчально-довідковий посібник / Т.О. Проценко, А.О. Мартиненко, О.І. Логвиненко. – К.: ДНДІ МВС України, 2009. – 52 с.

8.Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.

9. Міжнародне публічне право: підручник: у 2 т. / В.В. Мицик, М.В. Буроменський, М.М. Гнатівський та ін.; за заг. ред. В.В. Мицика. – Харків: Право, 2018. – Т. 2: Основні галузі. – 2018. – 624 с.

10. Права людини у новому тисячолітті / за ред. Френсіса Батлера; Британський інститут прав людин. – К.: Сфера, 2006. – 264 с.

11. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право : підручник Т.Л. Сироїд. – Одеса: Фенікс. 2018. – 744 с.

12. Арсеньев И.А. Права человека в деятельности корпораций: учебник.- ТОВ. «ВАМ», 2021.-168 с.

13.Гердеген М. Міжнародне право / Матіас Гердеген / Пер. з німецької. – К.: «К.І.С.», 2011. – 516 с.

14. Дженіс М., Кей Р., Бредлі Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.

15. Мицик В.В. Право людини в міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. – К.: Фенікс, 2010. – 722 с.
16. Стан дотримання та захисту прав і свобод людини в Україні / Доповідь Уповноваженого Верховної Ради з прав людини. – К.: ТОВ «АДЕФ-Україна», 2004. – 528 с.
17. Біла-Гіунова Л.Р. Правове регулювання статусу біженця в Україні: стан і перспективи реформування. Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2013. – Т. 13. – С. 194-205.
18. Костова Н.І. Основні принципи пост конфліктного врегулювання в Україні // «Про державну політику перехідного періоду»: матеріали круглого столу (Одеса, ОДУВС, 12 лютого 2021 р.)
19. Костова Н.І. Порівняльний аналіз публічної інформації за українським законодавством та законодавством деяких країн ЄС // Часопис цивілістики. 2017. – № 22. – С. 99-102.
20. Міжнародні стандарти, принципи і рекомендації в галузі виконання покарань та діяльності органів і установ виконання покарань методичні рекомендації / уклад. О.В. Романюк, В.О. Човган. 2016. URL: <https://irc.org.ua/files/posibnik-mijnarodni-standarty.pdf> (дата звернення 11.12.2019).
21. Петельнікова Н. Національний превентивний механізм як головна функція інституту Омбудсмана у забезпеченні захисту прав та законних інтересів засуджених та ув'язнених Публічне право – № 3 (31). 2018. URL: [file:///C:/Users/DELL/Downloads/pp_2018_3_7%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/DELL/Downloads/pp_2018_3_7%20(2).pdf) (дата зв. 11.12.2019).
22. Шкута О. Окремі питання залучення до праці засуджених до позбавлення волі. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2016. – № 1. – С. 111-118. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/9-2016/shkuta.pdf>.
23. Ярошенко О. Працевлаштування інвалідів: диференціація та проблеми правового регулювання / О.Ярошенко // Вісник Академії правових наук. – 2004. – № 3. – С. 97-105.
24. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10 грудня 1984 року // Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – С.39 - 46.
25. Міжнародне право: Навчальний посібник // Мін. освіти і науки України; За заг. ред. М.В. Буроменьського. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – 335 с.
26. Міжнародне право: Підручник // Мін. освіти і науки України; За заг. ред. В.А. Ліпкана. – Київ: КНТ, 2009. – 751 с
27. Іванов Ю.А. Міжнародне право: Посібник для підготовки до іспитів. – Київ: Паливода А.В., 2006. – 197 с.
28. Бондарчук С.А. Гласність та відкритість судового процесу як гарантії доступу до правосуддя / С.А. Бондарчук // Вісник ХНУВС. 2010. – № 4 (2). – С. 6-11.
29. Городовенко В. Забезпечення права на справедливий судовий розгляд В. Городовенко // Слово Національної школи суддів України. – 2013. – № 4. – С. 60-62.

30. Ізарова І.О. Проблеми реалізації принципу публічності під час ухвалення рішення суду в цивільному судочинстві / І.О. Ізарова // Право і суспільство. – 2014. – № 3. – С. 61-67.
31. Червяцова А.О. Свобода вираження поглядів та право на справедливий суд: вирішення конфлікту в практиці Верховного Суду США / А.О. Червяцова // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право. – 2013. – № 1062. – Вип. 14. – С. 55-58.
32. Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – Вид. 2-ге, виправлене доповнене. – К.: 2007. – 848 с
33. Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. – Київ: Сфера, 2002. – 413 с.

Інтернет ресурси Офіційні веб-сторінки

1. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй (ООН). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org>.
2. Офіційний сайт Європейського Союзу (ЄС). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.europa.eu>.
3. Офіційний сайт Організації Північноатлантичного Договору (НАТО). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nato.int>.
4. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osce.org>.
5. Офіційний сайт Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.interpol.int>.
6. Офіційний сайт Європейської організації з питань юстиції (Євроюсти). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eurojust.europa.eu/>
7. Комітет міністрів ЄС. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coe.int/web/cm>
8. Парламентська асамблея Ради Європи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pace.coe.int/en/>
9. Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coe.int/en/web/congress/home>
10. Комісар Ради Європи з прав людини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sionerwww.coe.int/en/web/commis
11. Європейський суд з прав людини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c>
12. Міністерство закордонних справ України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mfa.gov.ua/ua/page/open/id/5045>
13. UNESCO and WSIS. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unesco.org>

Інші інформаційні ресурси

Законодавча влада

1. <http://www.rada.gov.ua> – Верховна Рада України
2. <http://www.ombudsman.kiev.ua> – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

1. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України
2. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції

Судова влада

1. <http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України
2. <http://www.ccu.gov.ua/> – Конституційний Суд України
3. <http://vkksu.gov.ua/> – Вища кваліфікаційна комісія суддів України
4. <http://reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень України

Науково-аналітичні ресурси

1. <https://www.liga.net> – останні юридичні та економічні новини
2. <https://www.niss.gov.ua> – Національний інститут стратегічних досліджень
3. <http://parlament.org.ua/> – Лабораторія законодавчих ініціатив
4. <http://www.pravo.org.ua> – Центр політико-правових реформ
5. <http://www.khpg.org/> – інформаційний портал Харківської правозахисної групи
6. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського

ДОДАТКИ

КОНВЕНЦІЯ

про захист прав людини і основоположних свобод

Дата підписання: 04.11.1950.

Уряди держав – членів Ради Європи, які підписали цю Конвенцію, беручи до уваги Загальну декларацію прав людини, проголошену Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 року, беручи до уваги те, що ця Декларація має на меті забезпечити загальне та ефективне визнання і додержання проголошених у ній прав, те, що метою Ради Європи є досягнення тіснішого єднання між її членами і що одним із засобів досягнення цієї мети є забезпечення і розвиток прав людини та основоположних свобод, знову підтверджуючи свою глибоку віру в ті основоположні свободи, які становлять підвалини справедливості та миру в усьому світі і які найкращим чином забезпечуються, з одного боку, завдяки дієвій політичній демократії, а з іншого боку, завдяки спільному розумінню і додержанню прав людини, від яких вони залежать, сповнені рішучості, як уряди європейських держав, що є єдиним думцями і мають спільну спадщину політичних традицій, ідеалів, свободи і верховенства права, зробити перші кроки для забезпечення колективного гарантування певних прав, проголошених у Загальній декларації, домовилися про таке:

Стаття 1. Зобов'язання поважати права людини

Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції.

Розділ I Права і свободи

Стаття 2. Право на життя

1. Право кожного на життя охороняється законом. Нікого не може бути умисно позбавлено життя інакше ніж на виконання смертного вироку суду, винесеного після визнання його винним у вчиненні злочину, за який закон передбачає таке покарання.

2. Позбавлення життя не розглядається як таке, що вчинене на порушення цієї статті, якщо воно є наслідком виключно необхідного застосування сили:

- а) для захисту будь-якої особи від незаконного насильства;
- б) для здійснення законного арешту або для запобігання втечі особи, яку законно тримають під вартою;
- с) при вчиненні правомірних дій для придушення заворушення або повстання.

Стаття 3. Заборона катування

Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.

Стаття 4. Заборона рабства і примусової праці

- 1. Нікого не можна тримати в рабстві або в підневільному стані.

2. Ніхто не може бути присилюваний виконувати примусову чи обов'язкову працю.

3. Для цілей цієї статті значення терміну «примусова чи обов'язкова праця» не поширюється:

а) на будь-яку роботу, виконання якої зазвичай вимагається під час призначеного згідно з положеннями статті 5 цієї Конвенції тримання в умовах позбавлення свободи або під час умовного звільнення;

б) на будь-яку службу військового характеру або - у випадку, коли особа відмовляється від неї з мотивів особистих переконань у країнах, де така відмова визнається, - службу, яка вимагається замість обов'язкової військової служби;

с) на будь-яку службу, що вимагається у випадку надзвичайної ситуації або стихійного лиха, яке загрожує життю чи благополуччю суспільства;

д) на будь-яку роботу чи службу, яка є частиною звичайних громадянських обов'язків.

Стаття 5. Право на свободу та особисту недоторканність

1. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

а) законне ув'язнення особи після засудження її компетентним судом;

б) законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом;

с) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення;

д) затримання неповнолітнього на підставі законного рішення з метою застосування наглядових заходів виховного характеру або законне затримання неповнолітнього з метою допровадження його до компетентного органу;

е) законне затримання осіб для запобігання поширенню інфекційних захворювань, законне затримання психічнохворих, алкоголіків або наркоманів чи бродяг;

ф) законний арешт або затримання особи з метою запобігання її недозволеному в'їзду в країну чи особи, щодо якої провадиться процедура депортації або екстрадиції.

2. Кожен, кого заарештовано, має бути негайно поінформований зрозумілою для нього мовою про підстави його арешту і про будь-яке обвинувачення, висунуте проти нього.

3. Кожен, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями підпункту «с» пункту 1 цієї статті, має негайно постати перед суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу, і йому має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного

строку або звільнення під час провадження. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями з'явитися на судові засідання.

4. Кожен, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або тримання під вартою, має право ініціювати провадження, в ході якого суд без зволікання встановлює законність затримання і приймає рішення про звільнення, якщо затримання є незаконним.

5. Кожен, хто є потерпілим від арешту або затримання, здійсненого всупереч положенням цієї статті, має забезпечене правовою санкцією право на відшкодування.

Стаття 6. Право на справедливий суд

1. Кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або - тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, - коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя.

2. Кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку.

3. Кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права:

а) бути негайно і детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього;

б) мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту;

в) захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або - за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника - одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя;

г) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення;

е) якщо він не розуміє мови, яка використовується в суді, або не розмовляє нею, - одержувати безоплатну допомогу перекладача.

Стаття 7. Ніякого покарання без закону

1. Нікого не може бути визнано винним у вчиненні будь-якого кримінального правопорушення на підставі будь-якої дії чи бездіяльності, яка на час її вчинення не становила кримінального правопорушення згідно з національним законом або міжнародним правом. Також не може бути призначене суворіше покарання ніж те, що підлягало застосуванню на час вчинення кримінального правопорушення.

2. Ця стаття не є перешкодою для судового розгляду, а також для покарання будь-якої особи за будь-яку дію чи бездіяльність, яка на час її вчинення становила кримінальне правопорушення відповідно до загальних принципів права, визнаних цивілізованими націями.

Стаття 8. Право на повагу до приватного і сімейного життя

1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.

2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Стаття 9. Свобода думки, совісті і релігії

1. Кожен має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання, а також свободу сповідувати свою релігію або переконання під час богослужіння, навчання, виконання та дотримання релігійної практики і ритуальних обрядів як одноособово, так і спільно з іншими, як прилюдно, так і приватно.

2. Свобода сповідувати свою релігію або переконання підлягає лише таким обмеженням, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах громадської безпеки, для охорони публічного порядку, здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Стаття 10. Свобода вираження поглядів

1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Стаття 11. Свобода зібрань та об'єднання

1. Кожен має право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів.

2. Здійснення цих прав не підлягає жодним обмеженням, за винятком тих, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної або громадської безпеки, для запобігання

заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб. Ця стаття не перешкоджає запровадженню законних обмежень на здійснення цих прав особами, що входять до складу збройних сил, поліції чи адміністративних органів держави.

Стаття 12. Право на шлюб

Чоловік і жінка, що досягли шлюбного віку, мають право на шлюб і створення сім'ї згідно з національними законами, які регулюють здійснення цього права.

Стаття 13. Право на ефективний засіб юридичного захисту

Кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Стаття 14. Заборона дискримінації

Користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою - статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою.

Стаття 15. Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації

1. Під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації, будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за цією Конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом.

2. Наведене вище положення не може бути підставою для відступу від статті 2, крім випадків смерті внаслідок правомірних воєнних дій, і від статей 3, 4 (пункт 1) і 7.

3. Будь-яка Висока Договірна Сторона, використовуючи це право на відступ від своїх зобов'язань, у повному обсязі інформує Генерального секретаря Ради Європи про вжиті нею заходи і причини їх вжиття. Вона також повинна повідомити Генерального секретаря Ради Європи про час, коли такі заходи перестали застосовуватися, а положення Конвенції знову застосовуються повною мірою.

Стаття 16. Обмеження політичної діяльності іноземців

Жодне з положень статей 10, 11 і 14 не може розглядатись як таке, що забороняє Високим Договірним Сторонам встановлювати обмеження на політичну діяльність іноземців.

Стаття 17. Заборона зловживання правами

Жодне з положень цієї Конвенції не може тлумачитись як таке, що надає будь-якій державі, групі чи особі право займатися будь-якою діяльністю або вчиняти будь-яку дію, спрямовану на скасування будь-яких прав і свобод, визнаних цією Конвенцією, або на їх обмеження в більшому обсязі, ніж це передбачено в Конвенції.

Стаття 18. Межі застосування обмежень прав

Обмеження, дозволені згідно з цією Конвенцією щодо зазначених прав і свобод, не застосовуються для інших цілей ніж ті, для яких вони встановлені.

Розділ II

Європейський суд з прав людини

Стаття 19. Створення Суду

Для забезпечення дотримання Високими Договірними Сторонами їхніх зобов'язань за Конвенцією та протоколами до неї створюється Європейський суд з прав людини, який далі називається «Суд». Він функціонує на постійній основі.

Стаття 20. Кількість суддів

Суд складається з такої кількості суддів, яка відповідає кількості Високих Договірних Сторін.

Стаття 21. Посадові критерії

1. Судді повинні мати високі моральні якості, а також мати кваліфікацію, необхідну для призначення на високу суддівську посаду, чи бути юристами з визнаним рівнем компетентності.

2. Судді беруть участь у роботі Суду в особистій якості.

3. Упродовж строку своїх повноважень судді не можуть займатися жодною діяльністю, що є не сумісною з їхньою незалежністю, безсторонністю або з вимогами щодо виконання посадових обов'язків на постійній основі; усі питання, що виникають внаслідок застосування цього пункту, вирішуються Судом.

Стаття 22. Вибори суддів

Судді обираються Парламентською Асамблеєю від кожної Високої Договірної Сторони більшістю поданих голосів за списком з трьох кандидатів, запропонованих відповідною Високою Договірною Стороною.

Стаття 23. Строк повноважень і звільнення з посади

1. Судді обираються строком на дев'ять років. Вони не можуть бути переобрані.

2. Строк повноважень суддів спливає, коли вони досягають 70-річного віку.

3. Судді обіймають посаду доти, доки їх не замінять. Проте вони продовжують вести ті справи, які вже є в їхньому провадженні.

4. Жодний суддя не може бути звільнений з посади, якщо тільки інші судді більшістю у дві третини голосів не ухвалить рішення про його невідповідність установленим вимогам.

Стаття 24. Канцелярія і доповідачі

1. Суд має канцелярію, функції та організація якої визначені Регламентом Суду.

2. Коли Суд засідає у складі одного судді, Суду надають допомогу доповідачі, які діють під керівництвом Голови Суду. Вони входять до складу канцелярії Суду.

Стаття 25. Пленарні засідання Суду

Суд на пленарних засіданнях:

а) обирає Голову Суду та одного чи двох заступників Голови Суду строком на три роки; вони можуть бути переобрані;

- b) створює палати на встановлений строк;
- c) обирає голів палат; вони можуть бути переобрані;
- d) приймає Регламент Суду;
- e) обирає Секретаря Суду та одного чи більше заступників Секретаря;
- f) звертається з будь-яким клопотанням згідно з пунктом 2 статті 26.

Стаття 26. Одноособовий склад Суду, комітети, палати та Велика палата

1. Для розгляду переданих йому справ Суд засідає у складі одного судді, комітетами у складі трьох суддів, палатами у складі семи суддів і Великою палатою у складі сімнадцяти суддів. Палати Суду створюють комітети на встановлений строк.

2. За клопотанням пленарного засідання Суду Комітет Міністрів може, однастайним рішенням і на встановлений строк, зменшити кількість суддів у палатах до п'яти.

3. Коли суддя засідає одноособово, він не розглядає жодної заяви проти Високої Договірної Сторони, від якої цього суддю було обрано.

4. Суддя, обраний від Високої Договірної Сторони, яка є стороною у справі, є *ex officio* членом палати або Великої палати. У разі відсутності такого судді або якщо він не може брати участь у засіданнях, Голова Суду вибирає зі списку, поданого заздалегідь цією Стороною, особу, яка засідає як суддя.

5. До складу Великої палати входять також Голова Суду, заступники Голови, голови палат та інші судді, яких визначено відповідно до Регламенту Суду. Якщо справа передається до Великої палати згідно зі статтею 43, у Великій палаті не може засідати жодний суддя з палати, яка постановила рішення у справі, за винятком голови палати і судді, який засідав від заінтересованої Високої Договірної Сторони.

Стаття 27. Компетенція суддів, які засідають одноособово

1. Суддя, який засідає одноособово, може оголосити неприйнятною або вилучити з реєстру справ заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо таке рішення може бути прийняте без додаткового вивчення.

2. Це рішення є остаточним.

3. Якщо суддя, який засідає одноособово, не оголошує заяву неприйнятною або не вилучає її з реєстру справ, то цей суддя передає її до комітету або палати для подальшого розгляду.

Стаття 28. Компетенція комітетів

1. Стосовно заяви, поданої згідно зі статтею 34, комітет може однастайним голосуванням:

a) оголосити її неприйнятною або вилучити її з реєстру справ, якщо таке рішення може бути прийняте без додаткового вивчення; або

b) оголосити її прийнятною і одночасно постановити рішення по суті, якщо покладене в основу справи питання щодо тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї є предметом усталеної практики Суду.

2. Рішення та рішення по суті, передбачені пунктом 1, є остаточними.

3. Якщо суддя, обраний від Високої Договірної Сторони, яка є стороною у справі, не є членом комітету, комітет може на будь-якій стадії провадження

запросити цього суддю зайняти місце одного з членів комітету, беручи до уваги всі відповідні чинники, у тому числі те, чи заперечувала ця Сторона проти застосування процедури, передбаченої підпунктом "b" пункту 1.

Стаття 29. Рішення палат щодо прийнятності та суті заяв

1. Якщо згідно зі статтею 27 чи статтею 28 не прийнято жодного рішення, або згідно зі статтею 28 не постановлено жодного рішення по суті, палата приймає рішення щодо прийнятності та суті індивідуальних заяв, поданих згідно зі статтею 34. Рішення щодо прийнятності може бути прийняте окремо.

2. Палата приймає рішення щодо прийнятності та суті міждержавних заяв, поданих згідно зі статтею 33. Рішення щодо прийнятності приймається окремо, якщо Суд за виняткових обставин не вирішить інакше.

Стаття 30. Відмова від розгляду справи на користь Великої палати

Якщо справа, яку розглядає палата, порушує істотні питання щодо тлумачення Конвенції чи протоколів до неї або якщо вирішення питання, яке вона розглядає, може мати наслідком несумісність із рішенням, постановленим Судом раніше, палата може в будь-який час до постановлення свого рішення відмовитися від розгляду справи на користь Великої палати, якщо жодна зі сторін у справі не заперечує проти цього.

Стаття 31. Повноваження Великої палати

Велика палата:

а) приймає рішення щодо заяв, поданих згідно зі статтею 33 чи статтею 34, якщо палата відмовляється від розгляду справи згідно зі статтею 30 або якщо справу було передано їй на розгляд згідно зі статтею 43;

б) приймає рішення з питань, поданих Суду Комітетом Міністрів згідно з пунктом 4 статті 46;

с) розглядає запити про надання консультативних висновків, подані згідно зі статтею 47.

Стаття 32. Юрисдикція Суду

1. Юрисдикція Суду поширюється на всі питання тлумачення і застосування Конвенції та протоколів до неї, подані йому на розгляд відповідно до статей 33, 34, 46 і 47.

2. У випадку виникнення спору щодо юрисдикції Суду спір вирішує сам Суд.

Стаття 33. Міждержавні справи

Будь-яка Висока Договірна Сторона може передати на розгляд Суду питання про будь-яке порушення положень Конвенції та протоколів до неї, яке допущене, на її думку, іншою Високою Договірною Стороною.

Стаття 34. Індивідуальні заяви

Суд може приймати заяви від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб, які вважають себе потерпілими від допущеного однією з Високих Договірних Сторін порушення прав, викладених у Конвенції або протоколах до неї. Високі Договірні Сторони зобов'язуються не перешкоджати жодним чином ефективному здійсненню цього права.

Стаття 35. Умови прийнятності

1. Суд може брати справу до розгляду лише після того, як було вичерпано всі національні засоби юридичного захисту, згідно із загальновизнаними

принципами міжнародного права, і впродовж шести місяців від дати постановлення остаточного рішення на національному рівні.

2. Суд не розглядає жодної індивідуальної заяви, поданої згідно зі статтею 34, якщо вона:

а) є анонімною; або

б) за своєю суттю є ідентичною до заяви, що вже була розглянута Судом чи була подана на розгляд до іншого міжнародного органу розслідування чи врегулювання, і якщо вона не містить нових фактів у справі.

3. Суд оголошує неприйнятною будь-яку індивідуальну заяву, подану згідно зі статтею 34, якщо він вважає:

а) що ця заява несумісна з положеннями Конвенції або протоколів до неї, явно необґрунтована або є зловживанням правом на подання заяви; або

б) що заявник не зазнав суттєвої шкоди, якщо тільки повага до прав людини, гарантованих Конвенцією і протоколами до неї, не вимагає розгляду заяви по суті, а також за умови, що на цій підставі не може бути відхилена жодна справа, яку національний суд не розглянув належним чином.

4. Суд відхиляє будь-яку заяву, яку він вважає неприйнятною згідно з цією статтею. Він може зробити це на будь-якій стадії провадження у справі.

Стаття 36. Участь третьої сторони

1. У всіх справах, які розглядає палата або Велика палата, Висока Договірна Сторона, громадянин якої є заявником, має право подавати свої письмові зауваження і брати участь у слуханнях.

2. В інтересах належного здійснення правосуддя Голова Суду може запропонувати будь-якій Високій Договірній Стороні, яка не є стороною в судовому розгляді, чи будь-якій заінтересованій особі, яка не є заявником, подати свої письмові зауваження або взяти участь у слуханнях.

3. У всіх справах, які розглядає палата або Велика палата, Комісар Ради Європи з прав людини має право подавати свої письмові зауваження і брати участь у слуханнях.

Стаття 37. Вилучення заяв з реєстру справ

1. Суд може на будь-якій стадії провадження у справі прийняти рішення про вилучення заяви з реєстру, якщо обставини дають підстави дійти висновку:

а) що заявник не має наміру далі підтримувати свою заяву; або

б) що спір уже вирішено; або

с) що на будь-якій іншій підставі, встановленій Судом, подальший розгляд заяви не є виправданим.

Проте Суд продовжує розгляд заяви, якщо цього вимагає повага до прав людини, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї.

2. Суд може прийняти рішення про поновлення заяви в реєстрі справ, якщо він вважає, що це виправдано обставинами.

Стаття 38. Розгляд справи

Суд розглядає справу разом з представниками сторін і, у разі необхідності, проводить розслідування, для ефективного здійснення якого заінтересовані Високі Договірні Сторони створюють усі необхідні умови.

Стаття 39. Досягнення дружнього врегулювання

1. На будь-якій стадії провадження Суд може надати себе у розпорядження заінтересованих сторін для забезпечення дружнього врегулювання спору на основі поваги до прав людини, як їх визначає Конвенція та протоколи до неї.

2. Процедура, що здійснюється відповідно до пункту 1, є конфіденційною.

3. У разі досягнення дружнього врегулювання Суд вилучає справу з реєстру, прийнявши рішення, яке містить лише стислий виклад фактів і досягнутого вирішення.

4. Це рішення передається Комітетові Міністрів, який здійснює нагляд за виконанням умов дружнього врегулювання, викладених у рішенні.

Стаття 40. Слухання у відкритому засіданні та доступ до документів

1. Слухання проводяться у відкритому засіданні, якщо Суд за виняткових обставин не вирішить інакше.

2. Доступ до документів, переданих до канцелярії, є відкритим, якщо Голова Суду не вирішить інакше.

Стаття 41. Справедлива сатисфакція

Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.

Стаття 42. Рішення палат

Рішення палат стають остаточними відповідно до пункту 2 статті 44.

Стаття 43. Передання справи на розгляд Великої палати

1. Упродовж трьох місяців від дати ухвалення рішення палатою будь-яка сторона у справі може, у виняткових випадках, звернутися з клопотанням про передання справи на розгляд Великої палати.

2. Колегія у складі п'яти суддів Великої палати приймає таке клопотання, якщо справа порушує серйозне питання щодо тлумачення або застосування Конвенції чи протоколів до неї або важливе питання загального значення.

3. Якщо колегія приймає клопотання, Велика палата вирішує справу шляхом постановлення рішення.

Стаття 44. Остаточні рішення у справі

1. Рішення Великої палати є остаточним.

2. Рішення палати стає остаточним:

а) якщо сторони заявляють, що вони не звертатимуться з клопотанням про передання справи на розгляд Великої палати; або

б) через три місяці від дати постановлення рішення, якщо клопотання про передання справи на розгляд Великої палати не було заявлено; або

с) якщо колегія Великої палати відхиляє клопотання про передання справи на розгляд Великої палати згідно зі статтею 43.

3. Остаточне рішення опубліковується.

Стаття 45. Умотивованість рішень у справі та ухвал

1. Рішення у справі, а також ухвали про прийнятність або неприйнятність заяв мають бути вмотивовані.

2. Якщо рішення у справі повністю або частково не виражає одностайної думки суддів, кожний суддя має право викласти окрему думку.

Стаття 46. Обов'язкова сила рішень та їх виконання

1. Високі Договірні Сторони зобов'язуються виконувати остаточні рішення Суду в будь-яких справах, у яких вони є сторонами.

2. Остаточне рішення Суду передається Комітетові Міністрів, який здійснює нагляд за його виконанням.

3. Якщо Комітет Міністрів вважає, що нагляд за виконанням остаточного рішення ускладнений проблемою тлумачення рішення, він може звернутися до Суду з метою надання відповідного роз'яснення. Рішення про звернення ухвалюється більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

4. Якщо Комітет Міністрів вважає, що Висока Договірна Сторона відмовляється виконувати остаточне рішення у справі, в якій вона є стороною, він може, після формального повідомлення цієї Сторони і шляхом ухвалення рішення більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті, звернутися до Суду з питанням про додержання цієї Стороною свого зобов'язання згідно з пунктом 1.

5. Якщо Суд встановлює порушення пункту 1, він передає справу Комітетові Міністрів з метою визначення заходів, яких необхідно вжити. Якщо Суд не встановлює порушення пункту 1, він передає справу Комітетові Міністрів, який приймає рішення про закриття розгляду справи.

Стаття 47. Консультативні висновки

1. Суд може, на запит Комітету Міністрів, надавати консультативні висновки з правових питань, які стосуються тлумачення Конвенції та протоколів до неї.

2. Такі висновки не поширюються на питання, що стосуються змісту чи обсягу прав і свобод, визначених у розділі I Конвенції та протоколах до неї, чи на будь-які інші питання, які Суд або Комітет Міністрів може розглядати внаслідок будь-якого провадження, що може бути порушене відповідно до Конвенції.

3. Рішення Комітету Міністрів про подання запиту щодо консультативного висновку Суду ухвалюються більшістю голосів представників, які мають право засідати в Комітеті.

Стаття 48. Консультативна компетенція Суду

Суд вирішує, чи належить запит Комітету Міністрів щодо надання консультативного висновку до його компетенції, визначеної в статті 47.

Стаття 49. Умотивованість консультативних висновків

1. Консультативні висновки Суду мають бути вмотивовані.

2. Якщо консультативний висновок повністю або частково не виражає однастайної думки суддів, кожний суддя має право викласти окрему думку.

3. Консультативні висновки Суду передаються Комітетові Міністрів.

Стаття 50. Витрати на забезпечення діяльності Суду

Витрати на забезпечення діяльності Суду покладено на Раду Європи.

Стаття 51. Привілеї та імунітети суддів

Судді під час виконання своїх обов'язків користуються привілеями та імунітетами, передбаченими у статті 40 Статуту Ради Європи та угодах, укладених згідно з цією статтею Статуту.

Розділ III

Інші положення

Стаття 52. Запити Генерального секретаря

На запит Генерального секретаря Ради Європи будь-яка Висока Договірна Сторона надає роз'яснення стосовно того, яким чином її національне право забезпечує ефективне виконання будь-якого з положень цієї Конвенції.

Стаття 53. Гарантія визнаних прав людини

Ніщо в цій Конвенції не може тлумачитись як таке, що обмежує чи уневажнює будь-які права людини та основоположні свободи, які можуть бути визнані на підставі законів будь-якої Високої Договірної Сторони чи будь-якою іншою угодою, стороною якої вона є.

Стаття 54. Повноваження Комітету Міністрів

Ніщо в цій Конвенції не стоїть на перешкоді повноваженням Комітету Міністрів, наданим йому Статутом Ради Європи.

Стаття 55. Відмова від інших засобів урегулювання спорів

Високі Договірні Сторони погоджуються, що без спеціальної домовленості вони не користуватимуться існуючими між ними чинними договорами, конвенціями або деклараціями для вирішення - шляхом звернення - спору, який виникає внаслідок тлумачення або застосування цієї Конвенції, засобами врегулювання спорів, не передбаченими цією Конвенцією.

Стаття 56. Територіальне застосування

1. Будь-яка держава може при ратифікації чи будь-коли після цього заявити шляхом повідомлення Генеральному секретареві Ради Європи про те, що дія цієї Конвенції поширюється, з урахуванням пункту 4 цієї статті, на всі чи деякі з територій, за міжнародні відносини яких вона є відповідальною.

2. Дія Конвенції поширюється на територію або території, визначені в повідомленні, з тридцятого дня після отримання цього повідомлення Генеральним секретарем Ради Європи.

3. Однак положення цієї Конвенції застосовуються до таких територій з належним урахуванням місцевих вимог.

4. Будь-яка держава, яка зробила заяву відповідно до пункту 1 цієї статті, може будь-коли після цього оголосити від імені однієї або кількох територій, яких стосується заява, що вона визнає компетенцію Суду приймати скарги від окремих осіб, неурядових організацій або груп осіб згідно зі статтею 34 Конвенції.

Стаття 57. Застереження

1. Будь-яка держава може при підписанні цієї Конвенції або депонуванні своєї ратифікаційної грамоти зробити застереження стосовно будь-якого окремого положення Конвенції з огляду на те, що будь-який чинний на той час на її території закон не відповідає цьому положенню. Застереження загального характеру згідно із цією статтею не дозволяються.

2. Будь-яке застереження, зроблене згідно із цією статтею, має містити стислий виклад відповідного закону.

Стаття 58. Денонсація

1. Висока Договірна Сторона може денонсувати цю Конвенцію тільки зі спливом п'ятирічного строку від дати, коли вона стала її стороною, і через шість місяців після подання відповідного повідомлення Генеральному секретареві Ради Європи, який інформує про це інші Високі Договірні Сторони.

2. Така денонсація не звільняє зацікавлену Високу Договірну Сторону від її зобов'язань за цією Конвенцією стосовно будь-якого діяння, яке могло бути порушенням таких зобов'язань і могло бути здійснене нею до дати, від якої денонсація набирає чинності.

3. Будь-яка Висока Договірна Сторона, яка перестає бути членом Ради Європи, перестає бути і стороною цієї Конвенції на тих самих умовах.

4. Відповідно до положень попередніх пунктів, Конвенція може бути денонсована стосовно будь-якої території, на яку поширювалася її дія згідно із заявою, зробленою на підставі статті 56.

Стаття 59. Підписання і ратифікація

1. Ця Конвенція відкрита для підписання членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти передаються на зберігання Генеральному секретареві Ради Європи.

2. До цієї Конвенції може приєднатися Європейський Союз.

3. Ця Конвенція набирає чинності після депонування десяти ратифікаційних грамот.

4. Стосовно будь-якого підписанта цієї Конвенції, що ратифікуватиме її після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності з дня депонування його ратифікаційної грамоти.

5. Генеральний секретар Ради Європи повідомляє всіх членів Ради Європи про набрання Конвенцією чинності, про Високі Договірні Сторони, які ратифікували її, та про подальше депонування ратифікаційних грамот.

Учинено в Римі 4 листопада 1950 року англійською і французькою мовами, обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігається в архіві Ради Європи. Генеральний секретар надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожному підписантові.

Загальна стаття 3

всіх чотирьох Женевських конвенцій про захист жертв війни від 12.08.1949 р.

Стаття 3.

У випадку збройного конфлікту, який не має міжнародного характеру та виникає на території однієї з Високих Договірних Сторін, кожна сторона конфлікту зобов'язана застосовувати як мінімум такі положення:

1) З особами, які не беруть активної участі у воєнних діях, зокрема з тими особами зі складу збройних сил, які склали зброю, а також тими, які припинили участь у воєнних діях у зв'язку з хворобою, пораненням, триманням під арештом чи з будь-якої іншої причини, поведатися за будь-яких обставин гуманно, без будь-якої дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, релігії чи вірування, статі, походження чи майнового становища чи будь-якими іншими аналогічними критеріями.

Із цією метою заборонено зараз і надалі вчиняти стосовно зазначених вище осіб такі дії:

а) насилля над життям та особистістю, зокрема всі види вбивств, завдання каліцтва, жорстоке поводження й тортури;

б) захоплення заручників;

с) наругу над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження;

д) засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного судом, який створено належним чином і який надає судові гарантії визнані цивілізованими народами як необхідні.

2. Підбирати поранених і хворих та надавати їм допомогу.

Безстороння гуманітарна організація, наприклад Міжнародний комітет Червоного Хреста, може запропонувати свої послуги сторонам конфлікту.

Крім того, сторони конфлікту повинні шляхом укладення спеціальних угод докладати зусиль з метою введення в дію всіх або частини інших положень цієї Конвенції.

Застосування попередніх положень не впливає на правовий статус сторін конфлікту.

ЗМІСТ

Вступ	3
Опис навчальної дисципліни	5
Компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	6
Програма навчальної дисципліни.....	8
Тематичний план	13
Оцінювання результатів освітньої діяльності.....	16
Плани семінарських занять і самостійних	20
Питання для підготовки до іспиту	58
Вимоги до написання домашніх контрольних робіт	61
Варіанти домашніх контрольних робіт	62
Список джерел та літератури.....	66
Додатки	76

Навчальне видання

КОСТОВА Наталія Іванівна
ЛЬВОВА Єлизавета Олегівна
ЮРЧЕНКО Микола Миколайович
ЯРМАКІ Володимир Христофорович

**ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ
ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД**

Навчально-методичний посібник

Підписано до друку 31.01.2022 Формат 60х84/8. Папір офсетний.
Гарнітура «Times New Roman»/ Друк різнографія. Ум. друк .арк. 5,4
Надруковано з готового оригінал-макету.

Наклад 20 прим.

Видавництво ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.